

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene inseratom:Enostolpna petlitna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 328.**Političen list za slovenski narod.**Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.**Važni dnevi v Ženevi.**

Otvoritev V. zasedanja Društva narodov v Ženevi pomeni najvažnejši dogodek po sklepu verzajskega miru. Dasi je Društvo narodov, ki je vzkliklo iz plemenite pobude rajnega predsednika Združenih držav severne Amerike, Wilsona, tekmo svojega petletnega obstoja storilo dosti važnih sklepov v prid pomiritve sveta po vojni, ni moglo svojega delovanja razviti do viška, ker je povojno sovražstvo oviralo temeljito preorientacijo diplomacije v smislu mirovnega sodelovanja vseh držav sveta. Glavna ovira pa je bilo veliko nasprotstvo med zmagoslavno Francijo in premagano Nemčijo.

Ob razdobju 1923-24 pa je nastopil velik preobrat v Angliji, kateremu je letos sledil enak preobrat v Franciji. S podporo meščanskih strank je prevzela vodstvo angleške državne politike delavska stranka, ki je s svojimi pogledi na smernice mednarodne politike potegnile za seboj tudi miroljubno francosko meščanstvo. Reparacijska politika v smislu prisilnih metod se ni obnesla, marveč je gospodarsko ozdravljenje sveta le ovirala. Pokazalo se je, da je danes gospodarsko življenje posameznih držav tako ozko medseboj spojeno, da ni mogoče kakor nekdanj blagostanja ene države osnovati na gospodarski eksploataciji druge, marveč da zahteva gospodarski aparat celega sveta enotnih sporazumih vidikov in miroljubnih demokratičnih metod, ako nočemo nove vojne in ruina celokupnega kulturnega človeštva. To spoznanje je okrepilo demokracijo v Ameriki, Angliji, Franciji in Nemčiji in privedlo te dni do glasovitega londonskega sporazuma, ki ne pomeni samo gospodarske sanacije prizadetih držav, marveč tudi zmago nad povojno politično reakcijo.

Londonski sporazum, ki ureja samo vplačevanje nemške vojne odškodnine na miren in znosen način, pa je bil samo ovtura k V. zasedanju Društva narodov v Ženevi, katerega se udeležujejo vodilni državniki 54 držav, na čelu jim Mac Donald in Herriot. Kako globoko so vsi ti krogi prešinjeni resnosti in dalekosežnosti predstoječega dela, priča slovesna služba božja v katedrali katedrali Naše Gospe, s katero se je zasedanje otvorilo, in kateremu so prisostvovali oficijelno tudi nekato-liški delegati, Zveza narodov pa oficijelno po svojem generalnem tajniku siru Ericu Drummond. Cerkevni govornik je pozival Zvezo, naj bi njena posvetovanja bila prešinjena krščanskega duha miroljubnosti, spravljivosti in krščanske solidarnosti. Govor starostnega predsednika Hymansa na sledeči 1. seji Zveze je bil sestavljen v istem duhu, povdarjajoč potrebo moralne priprave in obnove ter moralnih predpogo-jev razorožitve sveta.

Društvo narodov se bo pod predsedstvom bivšega predsednika švicarske republike, Motta, imelo baviti predvsem z vprašanjem razorožitve in medsebojnega garancijskega pakta narodov. Tozadevno obstojata dva predloga: enega je sestavila posebna komisija Društva narodov samega, avtor drugega pa je Amerikaneec Chotwell. Proti prvemu predlogu so se pojavili razni utemeljeni pomisleki in se zdi, da ima drugi več pristašev; tudi stoji za njim ogromni vpliv Združenih držav, ki so vzlele danes vaje evropske politike popolnoma v svoje roke. Oba predloga določata za vrhovnega razsojvalca vseh sporov, ki bi nastali med državami - članicami Zveze, haaško mirovno razsodišče, razlikujeta se pa po tem, kako ločita med napadalcem in napadenim. Predlog komisije je v tem oziru pomanjkljiv, ameriški pa enostavno proglašja za napadalco ono državo, ki bi v določenem kratkem roku ne priznala kompetence razsodišča. Napadeno državo bi branile vse ostale države-sopodpisnice po načelu medsebojnega zavarovanja.

Ne smejo se prezreti težave, ki se bodo ob realizaciji teh predlogov čisto naravno pojavile: težave načelnega in praktičnega značaja. Toda začetek je storjen, in nujna potreba okrepitve svetovnega gospodarstva in kredita, pozitivne svetovne trgovine, sanacije državnih proračunov, odprave brezposelnosti, zlasti pa odplačevanja dolgov Ameriki, silijo državnike, da od besed preidejo k dejanjem in svetovni mir trdno zagotavljajo.

Odmikanje radikalov od Pašića.**JOVANOVIĆEVA IN PETROVIĆEVA IZJAVA O ZVEZI RADIKALOV S PRIBIČEVIĆEM.**

Belgrad, 2. sept. (Izv.) Danes bi se imel vrniti v Belgrad Lj. Jovanović. Radikalni klub pa je prejel obvestilo, da ostane v Dalmaciji še 10 dni. O njegovem zadnjem govoru v Splitu se je zvedelo še naslednje: V govoru je naglasil, da je radikalna stranka trpela veliko škodo vsled pakta s Pribičevićem, in je izrazil mnenje, da bi bil mnogo boljši pakt s Korošcem. Kar se tiče notranjega položaja misli Jovanović, da se sedanji režim ne bo dolgo vzdržal radi raznolikih delov, ki sestavljajo ali podpirajo vladu. Radičeve in zemljoradniške zahteve so po njegovem mnenju prefratane. Iz Jovanovićevega govora se zrcali pripravljenost delati v smeri, v kateri je započel pred sejo glavnega odbora radikalne stranke v Belgradu. Opažati je, da se del radikalov približuje Jovanovićevemu stališču.

Belgrad, 2. sept. (Izv.) Minister za notranje zadeve Nastas Petrović je podal

glavnemu uredniku zemljoradniških »Novosti« izjavo oziroma na najnovejše stališče Pribičevića in pisanje njegove »Reči«. Med drugim pravi naslednje: Kdor nepri- stransko razmišlja in ocenjuje Pribičevićevo postopanje, mora priti do zaključka, da je Pribičević ali neizobražen in nelojal- len človek ali pa nenormalen. Rekel bi, da je zadnje res. Če prej sem se ga češče izogibal in se ga tudi sedaj. V srbsko-hrvat- skem sporu, pri katerem trpita država in ljudstvo, je igral ta človek najnesrečnejšo vlogo in jo igra še danes. On ne vpliva po- mirjevalno, ampak dela spore in razdore. Bolj nesrečnega človeka ni bilo v življenju prejšnje Srbije niti ga ni danes v novi državi. Proti takemu človeku morajo vstati vsi, ki ljubijo državo, ga odstraniti z javne- ga forsa. Sreča je za demokratsko stranko, da se ga je rešila. Težko je za radikalno stranko, ker si ga je naprtila na rame.

Priprave za narodno skupščino.

Belgrad, 2. sept. (Izv.) Minister Pe- čić in Petrović sta obiskala predsed- nika Davidovića in razpravljala o pri- pravljanih snovi za sklicanje narodne skup- ščine. V razpravo pridejo zakoni o pobija- nju korupcije, o invalidih, uradnikih, cen- tralni upravi. Skupščinsko delo bi se pri- čelo v prvih dneh oktobra meseca. Petrović potuje zvečer v Jagodino na kratek odmor.

Izplačilo razlik v uradniških plačah.

Belgrad, 2. septembra. (Izv.) Finan- čnemu ministru se je posrečilo najti kritje za izplačilo razlik v uradniških plačah od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924. Na eni zadnjih sej ministrskega sveta bo Spaho zahteval odobritev tega izplačila.

Objava Protičevega arhiva.

Belgrad, 2. septembra. (Izv.) Te dni bo nek Protičev prijatelj objavil del nje- govega zasebnega arhiva, v katerem se nahajajo nekatera Pašićeva pisma Protiću, kar bo napravilo veliko politično senza- cijo. V nekem pismu namreč javlja Protiću, da nima nič proti temu, da se država uredi federalistično. Druga pisma vsebu- jejo dejstva, ki bodo napravila senzacijo in posvetila v bližnjo politično preteklost.

SEJA FINANČNO-GOSPODARSKEGA ODSEKA.

Belgrad, 2. sept. (Izv.) Finančno-go- spodarski odbor je imel danes sejo, na ka- teri so razpravljali o novi uredbi o tihota- pskem fondu pri carinskem ravnateljstvu. Ta nova uredba določa nagrade tistim, ki na- znanijo tihotapce in nadomestilo onim, ki trpijo škodo, ko preganjajo tihotapce. Ta uredba bo predložena ministrskemu svetu v odobritev. Nadalje so razpravljali o de- narnih obveznicah, o plačilih prometnega ministrstva raznim tovarnam za vagona iz prejšnjih let. V tem vprašanju še ni padla odločitev, ker zavzema velik obseg; o njem se bo razpravljalo na prihodnji seji tega odbora. Govorilo se je o nakupu zemljišča v Sremski Mitrovici za kaznilnico in o na- kupu hiše za sodišče v Bihaču v Bosni. Sklenilo se je, da sme sladkorna tovarna na državnem imetju v Belju sladkor pro- dajati po istih poslovnih načelih kot druge tovarne, ker ne more vzdržati konkurence z zasebnimi tovarnami. Uradniki bodo imeli pri kupovanju sladkorja znatne popuste, kakor veljajo za angrosiste.

ZEMLJEMERNI TEČAJI.

Belgrad, 2. sept. (Izv.) Dr. Spaho je izdal naredbo, da se otvori v Ljubljani, Za- grebu, Belgradu in Sarajevu zemljemerni tečaj. Ta tečaj bo v Belgradu in Sarajevu na srednji tehnični šoli, v Ljubljani in Za- grebu pa na vseučilišču. Letos se sprejme v tečaj 25 učencev, prihodnje leto pa 35. Ministrstvo za finance bo slušateljem tega tečaja podeljevalo štipendije po 700 Din mesečno.

ODPIS DAVKOV POŠKODOVANECM PO UIMAH.

Belgrad, 2. sept. (Izv.) Na predlog dr. Kulovca je dr. Spaho izdal naredbo finančnim delegacijam, da pospešijo delo o oprostitvi oz. odpisu davka davčnim obve- zancem, ki so trpeli vsled uime, posebno v Sloveniji.

SKLICANJE FINANČNEGA ODBORA.

Belgrad, 2. sept. (Izv.) Predsednik fi- nančnega odbora je obiskal dr. Spaho in se razgovarjal o sklicanju finančnega odbora. V načelu sta se sporazumela, da se odbor sestane. Treba je še samo določiti dan se- stanka.

ZVEZA LJUBLJANE Z MORJEM.

Belgrad, 2. sept. (Izv.) Danes dopolne je prispelo v Belgrad poslanstvo iz Sloveni- je in hrvatskega Primorja. V poslanstvu so narodni poslanec, član Jugoslov. kluba, Škulj kot vodja, sušaski župan dr. K. Čič, tajnik trgovske zbornice v Ljubljani Ogrič, dr. Ilić iz Kočevja, Gašničević iz Brod-Moravice. Obiskali so Davidovića in Sušnika. Zahtevali so čimprejšnjo vpostavitve neposredne železniške zveze Ljubljane z Jadranskim morjem, da bi se na ta način preprečilo, da gre ves promet preko Trsta. Za to zvezo obstoja več načr- tov. Stvar je nujna in je upanje, da bo vpra- šanje v kratkem povoljno rešeno. Nesmi- selno je namreč, da im. T-st danes več prometa kakor prej in to polovica iz naše države.

Minister Sušnik je obljubil, da bo pre- študiral vse stvari in izjavil, da ne bo pustil iz vidika niti za trenutek zveze Slovenije s Hrvatskim Primorjem na progi, ki je gospo- darsko najbolj ugodna.

GROL DRŽAVNI PODTAJNIK.

Belgrad, 2. septembra. (Izv.) Danes je bil podpisan ukaz, s katerim se imenuje Milan Grol, bivši upravitelj narodnega gledališča in najdelavnejši politik izven parlamenta za današnjo kombinacijo, za državnega podtajnika v zunanjem minist- rstvu. Svoje mesto nastopi jutri. Prevzame vodstvo odseka za propagando v inozem- stvu.

ZAhteve Nemcev.

Belgrad, 2. sept. (Izv.) Nemška posl. dr. Moser in senior Schumacher sta obiskala Lj. Davidovića, da ga zainteresirata za vprašanje nemških šol v Sremu. Nemci so imeli v Sremu po prevra- ti 60 ljudskih šol, danes imajo samo 3. Za- htevala sta osnove nemških paralel na gimnaziji v Rumi in upoštevanje zahtev nemških kmetov pri agrarni reformi.

BUNJEVSKO-ŠOKAČKA STRANKA.

Belgrad, 2. sept. (Izv.) Vodstvo bu- njevsko-šokačke stranke v Vojvodini je sklenilo spremeniti strankino ime v »Voj- vodinsko ljudsko stranko«. Znatni del od- ličnih pristašev ne pristaja na spremembo imena.

SEJA DEMOKRATSKEGA KLUBA.

Belgrad, 2. sept. (Izv.) Jutri predpol- dne se vrši seja demokratskega kluba ob

pol 11. uri, na kateri bodo razpravljali o te- kočih vprašanjih in o svojih željah.

UVEDBA NOČNE TELEFONSKE SLUŽBE NA SUŠAKU.

Belgrad, 2. sept. (Izv.) Poštni ministar je uvedel na Sušaku na telefonski in tele- grafski centrali nočno službo, za kar so raz- na sušaska odposlanstva prosila vladu že pred 3 meseci, pa niso dobili nobenega od- govora. Sedanja vlada je pa tej prošnji takoj ugodila.

TRETJA TELEFONSKA ZVEZA ZAGREB —BELGRAD.

Belgrad, 2. sept. (Izv.) Poštni minister se vedno bavi z vprašanjem o zgraditvi tre- tje telefonske proge Zagreb—Belgrad.

ALBANSKI POSLANIK PRI DAVI- DOVIĆU.

Belgrad, 2. septembra. (Izv.) Alban- ski poslanik na našem dvoru Ali Riza Kolonja je obiskal Davidovića. Ta obisk je v zvezi z delom mednarodne ko- misije za razmejitve med Albanijo in našo državo. Ali Riza Kolonja se je poučil o stališču naše države o razmejitvi pri Vr- moži na severni meji. Poslanik je izrazil željo Albanije, da živi z nami v dobrem sosedstvu in da sodeluje na okrepitvi miru na Balkanu.

ORGAN ZA NARODNI SPORAZUM.

Belgrad, 2. septembra. (Izv.) Osrednji odbor demokratske stranke osnuje v Bel- gradu delniško društvo, ki bo izdajalo dnevnik, kateri bo zastopal Davidovićevo politiko in delal za zblizanjem sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci.

GRŠKA ŽELI STALNE TRGOVSKE POGODBE.

Belgrad, 2. septembra. (Izv.) Novi gr- ški poslanik Samatosa je predložil vladi poslanico grške vlade, s katero se ukine začasna trgovska pogodba naše države z Grško. Grška vlada je to storila z moti- vacijo, da želi čimprej skleniti stalno tr- govsko pogodbo. Pogodba, ki je dosedaj veljala, je bila samo začasna in se je po- daljševala vsake tri mesece. Grčija želi, da se pogajanja takoj začno. Naša vlada je vzela spomenico na znanje.

POGAJANJA Z AVSTRIJO.

Belgrad, 2. septembra. (Izv.) Danes so določili, da se prično pogajanja med našo državo in Avstrijo 11. septembra.

Kosta Todorov proti Radičevi izjavi.

Belgrad, 2. sept. (Izv.) Radić je imel v nedeljo v Zagrebu govor, v katerem je na- zval bivšega bolgarskega poslanika v Bel- gradu Kosta Todorova in Aleksandra Popova Pašićeva podkupljenca. Kosta Todorov je podal izjavo, v kateri reagira na te Radičeve trditve. Med drugim pravi: Ta- ke klevete sem že večkrat bral v bolgar- skem vladnem, kakor v makedonskem raz- bojniškem časopisu. Proti nam in proti ve- likim delom, za katera se borimo, so: Hort- hyjevo časopisje v Mažarski, fašisti v Italiji, nek podkupljenec Cankova, nek angleški reakcionarni dopisnik in nekoliko romun- skih časnikov. Sramotno je, da se tej nazad- njaški kampanji pridružuje tudi Radić. Ra- dić se solidariizira z reakcionarci proti bol- garskemu narodu. Za nas in za naše koristi piše Mac Donaldovo, Herriotovo, skoro vse češko in jugoslovansko časopisje. S tem de- lom napravlja Radić uslugo ubijalcem bol- garskega naroda, ki so v enem letu pobili 18.000 prebivalcev. Ako ima dokaze za svo- jo pijano izjavo, mi damo priliko, da jih uveljavi pred sodiščem.

OSTER NAPAD SLOBODNEGA DOMA NA KONGRES SLOVANSKE MLADINE.

Zagreb, 2. septembra. (Izv.) Povodom kongresa slovanske mladine v Ljubljani prinaša »Slobodni Dom« notico, v kateri kongres ostro napada in pravi, da je to oficijelna krparija češkega ministra dr. Švehle in da živi samo od denarja državne blagajne. Ta organizacija ni prav nič kmet- skega. Kmetov sploh nima. To je gospod- ski švindler. V koliko je to slovanski kon- gres, dokazuje najbolj dejstvo, da na njem ne sodeluje najmočnejša kmetijska organi- zacija HRSS. Napada »Kmetijski list«. o

katerem pravi, da je gosposko glasilo gosposke stranke in da prinaša samo brez-miselne laži. Slovansko kmetsko gibanje bo na tem kongresu predstavljala vojaška godba Dravske divizije, slovaški izrodek minister dr. Hodža in bivši bolgarski mi-nister Obov, ki je bil z znanim poslani-kom Todorovom robski sluga Pašičeve vlade.

ARETACIJA UREDNIKA ČOPIČA.

Zagreb, 2. septembra. (Izv.) Danes je policija aretirala Vladimira Čopiča, glav-nega urednika komunističnega lista »Bor-be«, ker se je vrnil iz inozemstva v Zagreb brez potnega lista.

KAZEN ZA KRIVICE!

Zagreb, 2. septembra. (Izv.) Na zadnji seji HRSS je 13 poslancev govorilo o kri-vicah prejšnjega režima. Predlagali so, da se mora proti upravnim uradnikom, ki so zagrešili te krivice, postopati disciplinarno ali sodnijsko.

2. SEJA DRUŠTVA NARODOV.

Ženeva, 2. sept. (Izv.) Na današnji seji Društva narodov je predsednik Motta najprej naznanil izvolitev 6 komisij. Nato se je prešlo na izvolitev 6 predsednikov Društva narodov. Volitev se je udeležilo 47 držav. Dobili so: Leon Bourgeois (Fran-cija) 44 glasov, lord Parmore (Anglija) 42, Salandra (Italija) 42, Urutia (Kolumbi-ja) 42, Ksinska (Poljska) 40, Tang-tsai-fu (Kitajska) 39 glasov. Prihodnja seja se vrši jutri ob 11. uri dopoldne.

Lyon, 2. septembra. (Izv.) Ministrski predsednik Herriot je danes odpotoval v Ženevo.

Bruselj, 2. septembra. (Izv.) Ministr-ski predsednik Theunis je odpotoval danes v Ženevo.

London, 2. septembra. (Izv.) Premier-minister Mac Donald je danes ob 11. dop. odpotoval v Ženevo.

MAC DONALD O DRUŠTVU NARO-DOV.

London, 2. septembra. (Izv.) Mac Do-nald je pred svojim odhodom v Ženevo izjavil, da njegova navzočnost pri zboro-vanju Društva narodov pomeni, da popol-noma zaupa v Društvo narodov.

POGAJANJA MED JUGOSLAVIJO IN OGRSKO.

Budimpešta, 2. sept. (Izv.) Pogajanja za ureditev železniškega prometa med Ogrsko in Jugoslavijo se začnejo 15. sept.

LETOŠNJA ŽETEV.

Washington, 2. sept. (Izv.) Kakor so preračunali, bo znašala letošnja žetev po vseh državah okoli 2.171 milijonov bushlov, za 400 milijonov manj kakor lansko leto. Več kakor lani so pridelale letos Zedinjene države, Jugoslavija in Bolgarija.

POVIŠANA CARINA V TURCIJI.

Carigrad, 2. sept. (Izv.) Včeraj je sto-pila v veljavo naredba, s katero se carina na inozemsko žito in moko dvenajstkrat po-viša.

NAPAD NA VLAK.

Madrid, 2. sept. (Izv.) Na progi Tanger —Tetra so pripadniki rodov Andjaras in Fundijas napadli vlak, ga izropali in pobili več oseb.

no. Z uvrstitvenjem položaja pa ostane tudi manj verjetnosti za tak pokret.

O tendenci bolgarske zunanje poli-tike?

»Kar se tiče zunanjega položaja in na-še zunanje politike, ima Bolgarija samo eno željo in edino zahtevo, da kot skromen in deloven član evropske družine sodeluje za blagostanje vseh narodov. Pri takem pravcu zunanje politike teži Bolgarija se-veda predvsem za čim ožjim sodelovanjem in čim boljšim sporazumom s sosednjimi državami in v prvi vrsti z bratskimi nam-narodi Slovenci, Hrvati in Srbi. O ustvari-tvi takega sporazuma vidi Bolgarija sreč-nejšo bodočnost za vse balkanske in jugo-slovanske narode.«

»Verujete torej v možnost ožje poli-tične zveze med balkanskimi državami, g. minister?«

»Verujem! Upam, da bo prišlo tako zblizanje med balkanskimi narodi. Če se bo to zgodilo hitreje ali pozneje, je odvisno od vseh faktorjev. Med temi faktorji zavze-mate odlično, če ne najvažnejše mesto ravo vi časnikiarji in zato apeliram na Vas, da objektivno obveščate in poročate, da bi se na ta način narodi bolje spoznali in spoštovali. In če se bodo narodi bolje medsebojno spoznali in bolje spoštovali in cenili, potem ni več daleč tako zaželjeno zblizanje.«

»Med Bolgarijo in Romunijo vlada jo že precej ozke zveze, kar se je ravno v vprašanju zvišanja kontingenta bolgarske vojske zelo dobro občutilo. Ali niso že to morda znaki politične zveze med obema državama, g. minister?«

»Bolgarska vlada in bolgarski narod težita — kakor rečeno — za tem, da se ustvari na Balkanu atmosfera mirnega so-žitja in medsebojnega zaupanja. Tako atmosfera bo omogočila sodelovanje bal-kanskih narodov tudi na gospodarskem polju in Balkan bo v resnici pripadal bal-kanskim narodom.«

Zdi se, da so v Bukarešti najbolj pravi-lno cenili komunistično nevarnost v Bol-gariji in tudi napore skrajne levice v zem-ljoradniški stranki. Zdi se, da so v Buka-rešti razumeli, da to krilo ne predstavlja drugega kot prikriti boljševiki, ki slepo sledijo navodilom tretje internacionale. Na drugi strani so tudi razumeli, da se sedanja vlada, ki je v resnici demokratična in je tudi vpeljala demokratični režim, v svoji borbi proti komunistom in zemljoradnikom, ki so pod vodstvom Graucanova in Petrinija, bori tudi za mir in red na bal-kanskem polotoku. Če bi vlada ta boj iz-gubila, kar se pa nikdar ne bo zgodilo, po-tem bi v Bolgariji nastopil režim demago-gije, ki bi se vsled prilivčnosti znal raz-širiti tudi na sosednje države. Iz teh raz-logov si je lahko tolmačiti držanje, ki ga je Bukarešta v zadnji dobi zavzela glede vseh vprašanj, ki so se nanašala na Bolgarijo. Vlada upa, da bodo tudi druge balkanske države prišle do istega spoznanja in osvo-jile stališče Bukarešte.«

»Vaše stališče glede vprašanja manj-šin, g. minister, posebno bolgarskih manj-šin na Grškem?«

»Kar se tiče vprašanja manjšin, želi bolgarska vlada, da bi bili Bolgari, ki ži-ve izven meja Bolgarije, lojalni državljani one države, v katero jih je privedla usoda. Bolgarska vlada upa, da bodo te države v okviru svojih ustav in zakonov našle to ali ono obliko, da zagantirajo tem manjši-nam vsaj najvažnejše njihove pravice, ker bi s tem nastopilo zadovoljstvo tudi med temi manjšinami samimi.«

Težkoče, ki obstojajo med Bolgarijo in Grško, obstojajo v glavnem v vprašanju emigrantov, prostovoljnih in neprostovolj-

nih. Bolgarska vlada upa, da bo mešana grško-bolgarska komisija za emigrante, ki bo izvršila o manjšinskem vprašanju sploš-no anketo, ugotovila pravilno stanje bol-garskih manjšin v Grčiji in grških v Bol-gariji. Že sedaj pa lahko ugotovim, da niti ena grška rodbina še ni zapustila Bolgari-je, dočim je iz Grške odpotovalo že 12.000 bolgarskih rodbin, večinoma v skrajno bed-nem stanju. Že iz samo te številke in iz tendencioznih poročil iz Aten si lahko vsakdo ustvari sodbo, kakšen je položaj bolgarskega življa na Grškem in kakšen je položaj Grkov na Bolgarskem.«

Vaše stališče, g. minister, napram Društvu narodov?«

V tej instituciji vidim najboljšo ga-rancijo za mir in zato jo mi z vsemi silami podpiramo. Naša delegacija bo sodelovala pri vseh vprašanjih, ki so na dnevnem re-du zasedanja in ki so pomembna za nas.«

»Ostanete ves čas zasedanja v Ženevi?«

»Upam, da ves čas, če se seveda ne zgodi kaj izrednega, česar pa mislim, da pri nas ne bo.«

Ko sem se v Ženevi poslovil od prijaz-nega g. Kalfova, mi je poklonil svojo foto-grafijo z lastnoročnim podpisom in me po-vabil v Bolgarijo, da se tudi sam lahko pre-pričam o vsem, kar mi je izjavil.

Viktor Schweiger.

Iz zunanje politike.

* Peretti della Rocca — francoski ve-leposlanik v Berlinu? Na Quai d'Orsay-u se pripravlja, kakor doznava londonski »Observer«, sledeča sprememba: doseda-nji ravnatelj zunanje urada Peretti della Rocca bo imenovan za veleposlanika v Ber-linu; della Rocca je Poincaréjev pristaš. Berlinski poslanik Marguerie bi imel na-stopiti novo mesto v Rimu. Vodstvo zuna-njega urada v Parizu bo prevzel najbrže Seydoux.

* Notranje politično vrenje v Italiji. Kakor poročata »Impero« in Popolo d'Ita-lia«, se je vršila na gradu pesnika Sem Benellija neke vrste konstituenta opozicije. Razprave so se udeležili Benelli, Massimo Rocca, Ponzia di San Sebastiano, Ettore Vi-ola, Cesare Farni, Raimondo Sala, Rosetti, Bianco, Saino Carneadi in prof. Schiavetti. Poprej so se vršili v Milanu predhodni se-stanki, ki so se jih udeležili general Capello, polk. Pavone in inž. Beretta; slednji je prijatelj senatorja Amendole. »Popolo d'Italia« jih imenuje disidente fašizma, voj-ne udeležence in republikance. V Milanu so se omenjene konference udeležili vojaški krogi, ki bi eventualno prevzeli vojaško organizacijo protifašistovskih sil. »Impero« je celo mnenja, da se hoče na ta način iz-vesti politična presija na krono. Svoje pr-ste da ima v tej zadevi — prosto — zidar-stvo. Slutijo, da je inspirator tega gibanja Amendola, in sicer na njegovo izjavo, češ, smrt je boljša od hlapčevstva. Vojaški vo-dje liberalizma so, kakor piše »Mezzogiorno«, sledeči generali: Capello, Bencivenga, Giampetro in Peppino Garibaldi. »Zbli-žanju med Mussolinijem in liberalci pa se stavljajo še nekatere zapreke. »Mattinoc« odredka Salandri pravico, govoriti v imenu liberalcev.

* Vstaja na Kitajskem. V okolici Šan-gaja se pričakuje odločilna borba med če-tami Jo-Fui-Fura, guvernerja pokrajine Šekiang in guvernerjem pokrajine Sangan, generalom Sin-Sjen Juluom. Prebivalstvo mesta Šangaj živi v stalnem strahu za svo-jo bodočnost. V pristanišče so dospela ame-riške in angleške vojne ladje. Angleži in Amerikanci so baje pripravljeni, podpirati guvernerja pokrajine Šekiang. Večje šte-

Bolgarija pred društvom narodov.

Ženeva, 31. avgusta 1924.

Z istim vlakom, s katerim je odpoto-val iz Ljubljane naš zunanji minister g. dr. Voja Marinković s spremstvom, se je vozila v Ženevo tudi bolgarska delega-cija. Vodi jo zunanji minister Hristo Kalfov, člana pa sta bivši zunanji mi-nister in ugleden član »demokratičnega zgovora« g. Mihajl Madjarov ter bivši trgovinski minister prof. Damailov. Kot nadomestni član pa je potoval še šef političnega oddelka v zunanjem ministr-stvu g. Slavejko Ponevov, bivši pos-lanik v Bernu. Slednjega sem poznal že preje, in ko sem ga v Milanu srečal v re-stavracijskem vozu, me je takoj predstavil svojemu ministru g. Kalfovu. V prijaz-nem razgovoru mi je g. Kalfov v podrob-nostih pojasnil i notranji i zunanji položaj v Bolgariji in mi dovolil, da objavim glavni del tega razgovora:

O notranjem položaju v Bolgariji je dejal:

»Pri svojem delovanju vlada često na-leti na razne težkoče. Vendar je vlada si-gurna, da bo vse te težkoče prebrodila in da bo lahko nadaljevala započeti pravec demokratične in v resnici zakonite poli-tike.«

Te težkoče so predvsem komunistič-na stranka: komunistična stranka, skrajno levo razdiralno krilo zemljoradniške stran-ke in rovarjenje tretje internacionale, ki proti postavnemu stanju vodi borbo z de-narjem, razširjanjem svojih propagandnih spisov in celo s tihotapljenjem orožja, ki ga razdeljuje med svoje pristaše. Vlada je ukrenila vse potrebno, da tako gibanje, če bi v resnici izbruhnilo v večjem obsegu, ta-koj uduši. K tem ukrepom je treba prište-

vati tudi povišanje števila stalne vojske. Vlada je sklenila prideliti vojski 3000 pro-stovoljcev, da bi na ta način usposobila vojsko za borbo proti takemu pokretu, da-lje radi tega, da bi mogla skrbno čuvati meje, da se ne bi dogajali vpadi manjših razbojniških čet v sosedne države. To po-višanje je bilo potrebno, da ni bilo treba slabiti garnizij v notranjosti dežele. Dru-gega namena to zvišanje ni imelo.

Sicer pa bo to zvišanje samo za krat-ko dobo, dokler ne pride položaj, ki bo vsak tak nameravan pokret izključeval.

Še isti dan, ko je vlada sklenila te ukrepe, je tudi že obvestila mednarodno kontrolno komisijo v Sofiji in jo prosila, da izdejskuje privoljenje medzavezniške komisije v Parizu. Vlada je hotela s temi ukrepi, že v naprej onemogočiti tak po-kret, ne pa da bi se morala šele pozneje boriti proti njemu. Dalje tudi radi tega, ker v dobi najintenzivnejšega poljskega de-la ne bi mogla na drugi način povečati svoje za red v zemlji potrebno vojsko.«

»Vi torej smatrate, g. minister, da v resnici obstoja komunistična nevarnost v Bolgariji oziroma na Balkanu?«

»Vlada je dobivala iz inozemstva po-ročila in dobila v državi sami tudi dovolj dokazov, da komunistična internacionala v resnici pripravlja tako gibanje v Bolga-riji. Istočasno pa je hotela komunistična internacionala to gibanje razširiti tudi v druge sosednje države, ker se je ona po ponesrečenem puču Bele Kohna na Mažar-skem prepričala, da je težko obdržati dob-ljene postojanke, tudi če se poizkus posre-či, ako se gibanje ne razširi.«

Posebno v prvi polovici avgusta so bi-la ta poročila zelo kategorična, češ, da je pričakovati izbruha v prvi polovici septem-bra. Od takrat poročila niso več tako kate-gorična. Vkljub temu vlada budno čuva in je — kakor rečeno — ukrenila vse potreb-

lepša hiša, zgrajena iz opeke ali kamena, bržčas last kakega kolonista.

Ta dolina od Vranja do Skoplja, se nam je zdela najbolj zapuščena od vseh krajev, ki smo jih videli v južni Srbiji. Kako je vendar mogoče, da je ta po naravi zelo plodovita pokrajina tako zapuščena, prebivalstvo tako redko naseljeno in kulturno tako zaostalo? To je posledica turškega gospodarstva. Turki so vse gozdove posekali, ker so se po njih skrivali haj-duki. Kar pa jih je ostalo, so jih izsekali begi, žgali menda oglje, skratka samo iz-koriščali svoja ogromna posestva, ne da bi skrbeli za nove nasade. Beg je bil velik gospod, in ker je hotel brez dela udobno živeti, ni pa skrbel za racionalno gospodar-stvo, je potreboval vedno več zemlje, ki so mu jo obdelovali njegovi podložniki, da se mu niso zmanjšali dohodki. Pač pa so mladoturki, ki so prišli na krmilo, skrbeli, da se je v bližini vsake večje naselbine ali mesta zgradila velika vojašnica. Tudi za ceste, ki imajo strateškičen pomen, so skrbeli. Tako je cesta iz Peči do Oroševca za južno Srbijo naravnost vzorno zgrajena. Cesta iz Mitrovice v Peč pa je bila že ne-koliko zanemarjena in so jo sedaj poprav-ljali.

Kumanovo leži od železnice precej oddaljeno. Najin mentor naju je opozoril, da Turki načeloma niso gradili železnice tik ob mestu, nego vedno nekoliko odda-

ljeno od naselbin in sicer z ozirom na mu-slimanski ženski svet, ki se mora pred tuji skrivati. Z železniške postaje se vidi samo del mesta, ki šteje okrog 15.000 pre-bivalcev. Točnega števila prebivalcev po mestih južne Srbije nikjer ni mogoče ugo-toviti, ker muslimani baje prikrivajo šte-vilo rodbinskih članov. Kakor vsa ta do-lina, je tudi okolica Kumanova valovita. Na pobočju nizkega griča se že v daljavo vidijo velike vojašnice, ki so jih zgradili Turki. Najin mentor nama je kazal gri-čevje, kjer je srbska vojska leta 1912 po-razila turško armado in s tem odločila bal-kansko vojno. Daleč za Kumanovom na zapadu se je dvigala vsoka Šar planina, katere vrhovi so bili zaviti v meglo. Naj-višji vrh dosega malo manj nego 2500 m.

V Skoplje smo dospeli z zamudo. Na kolodvorski restavraciji ni bilo dobiti dru-zega toplega kaka čaja, mi smo se pa že veselili, da bomo lahko kosili. Skoplje, znamenito zgodovinsko mesto, je po opisih Slovencev še najbolj znano. V mesto ni-smo šli, ker je stal vlak samo 15 minut. Z večjo radovednostjo smo pričakovali, kdaj dospemo v slovito sotesko Kačanik, dolgo približno 40 km, kjer se navpično dvigajo visoke stene ali obraščeno gorovje, torej kraj, ki je zelo primeren za uspešno delo-vanje kačakov, ki vznemirjajo južno Srbijo in o katerih bomo še posebej govorili. V soteski pa se vije reka Lepenec in želez-

nica. Stražnice za orožnike so zgrajene v zemljo in velik, podolgat železen strešni pokrov priča, da so zamišljene kot male trdnjave. Visoko nad železnico smo opa-zili domačina v pisani obleki in s puško, obešeno vodoravno čez hrbet.

»Je to kačak?« vprašam sopotnika. — »Ne, stražar je v službi države. Pa ne veš nikdar, če ni hkrati tudi kačak.« Vendar je ta okraj precej pomirjen, kakor nam je zatrieval okrajni predstojnik v Djakovici, ki je bil prej v Kačaniku. Ustno sporočilo pravi, da je imel v kačaniški soteski kra-ljevič Marko svoj grad. Z vlaka se vidijo razvaline bivše trdnjave, kakršne so bili gradovi turških ali srbskih plemičev. V srbskih narodnih pesmih se čestokrat ime-nuje tudi Kačanik. Kmetje iz Skopske Crne gore nazivajo veliko gomilo pri vho-du v tesno Musin grob in pravijo, da je tam kraljevič Marko premagal in ubil zloglas-nega turškega roparja Muso Kessedžija. — Turki pa pravijo, da je Musin grob pred Kačanikom. Vsak musliman vrže z vlaka svoj prispevek turškemu čuvanju Musinega groba. Kako bujna je fantazija ljudstva v teh krajih in kako stare so njegove tradi-cije!

Pri kupovanju Reumatisa, sredstva proti trganju in revmatizmu, treba paziti, da ni po-narejen. kajti pravi, ki ga izdeluje edino Mest-na lekarna v Zagrebu, se dobiva za Ljubljano in okolico v lekarni Leustek.

S.

Iz južne Srbije.

Prvi vtisi.

Zvečer ob 7.16 dne 25. avgusta smo krenili s posebnim vlakom iz Beograda. Kupeji so bili zelo udobni, vsak je imel svojo posteljo. Temna noč je zastirala po-gled na plodna polja. Videle so se samo postaje, vse lepo obnovljene. Vozil sem se v družbi tovariša Slovenca. Pridružil se nama je znanec iz Beograda, časnikiar, ki je pojasnjeval politične razmere v Srbiji in je bil kot dober poznavalec južne Srbije več in prijeten mentor do Peči.

Ko smo se zjutraj zbudili, smo bili že izven zelene doline reke Morave in smo se bližali Kumanovemu. Pogled na valovito dolino in hribovje nudi slovenskemu očesu žalostno sliko. Kamor pogledaš, razen bo-hotnih nasadov tobaka in bolj revne ko-ruze — pšenico so bili že poželi — vse suho, rjavo. Sama plodovita zemlja, trava pa bilkasta, redka in majhna, kakor na puštnji. Vse poletje, so pravili domačini, v južni Srbiji ni bilo dežja. Hribi s plodno zemljo vsi goli, rjavi, malo jih je porašče-nih z grmičjem, polja pa slabo obdelana, po polju se je pasla drobnica in mala, bu-šasta živina, bivoli in števili osli, ljudje slabo oblečeni, naselja zelo redka, hiše iz ilovice, le tu pa tam se je dvigala kaka

vilo angleških in ameriških aeroplanov se je podalo v njegov generalni štab, ki se nahaja 48 km severno od mesta. S to podporo utegne sigurno zmagati. Radi teh dogodkov so izročili francoski, angleški, japonski in ameriški poslanik v Pekingu kolektivno noto, v kateri se poziva kitajska vlada, da mirnim potom reši nastali konflikt. V slučaju, da bi prišlo do borbe in poškodbe svojine tujerodnih kolonistov, je kitajska vlada odgovorna in dolžna nadomestiti nastalo škodo.

Politične vesti.

✚ »Politični krogi«. Ljubljanska glasila samostojnih demokratov plavajo v veselju, ker je kralj baje govoril v Nišu s Pašićem. Pašić se je peljal v Zaječar k pogrebu svoje sestre in je govoril s kraljem. Ničesar drugega ne vedo povedati; ne vedo niti za eno besedo iz tega razgovora, pa kljub temu vzklika »Jutro«, da je »sestaneček« med kraljem in Pašićem izval v režimskih krogih pravcato konsternacija. To »konsternacija« so si izmislili v »Jutrovem« uredništvu, kakor vest, da se v »političnih krogih« pripisuje Pašićevi avdienci poseben pomen! Takih in sličnih ugibanj bo še mnogo v nasprotju časopisu. Diktira jih pa zgolj strah pred zakonom proti korupciji. Oh, če bi sedanja vlada padla, preden bo ta zakon sprejet! To je vsakdanji vzdih korupcionistične gospode.

✚ Srnaoci med seboj... Belgrajski srnaoci so hoteli 31. p. m. zborovati, vendar jim je vlada to namero onemogočila. Na ožjem sestanku so sprejeli resolucijo, ki je ostro naprejena proti zloglasnemu uredniku veselskega »Balkana«, znanega Savića. Očitajo mu razne zločine in celo poverbo v njihovi blaginji...

Beleške.

Jugosokolski »savez« postavljen na laž. Po zagrebški polomiji so se Jugosokoli umivali v posebnem cirkularju, češ, da niso šli v Zagreb z izzivalnimi nameni. Vsega so bili krivi zagrebški »separatisti«. Pribičeviću liško glasilo »Srpsko kolo« je pa sedaj povedalo resnico o Zagrebu, ko piše: »V Zagrebu je bilo 2000 banovinskih Sokolov, ali nikdo ni videl niti enega blokaškega leva. Samo par pešice radičevcev je širilo smrad po ulicah jugoslovenskega Zagreba. Banovinci so jih pognali v mišje luknje in po Zagrebu se je razlagala pesem:

Dok je nama Like,
nema republike.
Dok je nema Srema,
Republike nema.
Dok je Kordunaša,
Bit će Orjunaša
Zovi, samo zovi...

Pribičević torej jasno priznava, da je poslal v Zagreb 2000 banovinskih Srbov z nalogo, da poženejo Hrvate sredi Zagreba v mišje luknje.

Sokolska evetka. V nedeljo 31. avgusta je pri večernem vlakcu v Metliki nastalo nenadno divje vpitje. Potniki smo zapazili, da je pešička Metliških Sokolov s prav izbranimi izrazi zmerjala udeležence orlovške prireditve v Semiču. Kaj so si morali misliti precej številni udeleženci iz Karlovca? Sicer se je na nekdo upravičeno izrazil, da so metliški Sokoli in njegovi pristaši s čuki precej v sorodu, ker ljubijo splošno noč in njene sladkosti — po gostilnah. Zdravo!

Dopisi.

Rogaška Slatina. Kakor povsod, kjer se pripravljajo za občinske volitve, tako imajo gotove osebe tudi tukaj velike skrbi, kako priti zopet do veljave. Vršili so se sestanki za sestankom. Razsodnejši ljudje so bili za to, da se glasovi ne cepijo. Vložile so pa kljub temu tri liste: Bizjakova (demokratska...) Španičkova in zdraviliška (slednja radi tega, ker zdravilišče dosedaj ni imelo svojega zastopstva v občini). — Pri teh volitvah se hočejo tudi tukajšnji nemškutarji uveljaviti. Poseben pogum jim je dal župan B... sam. Pri sestavi svoje liste je naletel namreč na gotove težkoče in ni bil siguren, če jo bo mogel sestaviti. Boječ se, da bi mu spodletelo, je bil že v naročju nemškutarjev. Mislil si je, kaj načela, glavno je, da bom župan!... Tu smo ponovno videli, kaj vse zmoro častihlepnost. — Sele ko so se začeli ljudje zgražati, je uvidel, da tako ne more ostati. Začel je ponovno loviti podpise za svojo listo; vzel je pač moral vse, kar je dobil... tudi nemškutarje. — Da ne bi na vse zadnje ostal sam, je nastavljal v zadnjem času neke nove vrste pristaše. Slatinčani jim pravijo: Bizjakovi bajaci, ter jih zaenkrat zaposilil v svojem novozgrajenem vrtu. Samo škoda, da ti njega tokrat ne bodo mogli voliti, ker je reklamacijski rok že potekel... Vse kaže, da so la gospod na Slatini odigrali.

Železničarski zakon in pritožbe radi prevedbe.

Zakotnim pisarjem in »tudi advokatom« še ni nikdar pšenica tako cvetela kakor sedaj, ko vlagajo prizadeti pritožbe na drž. svet. Marsikdo sploh ni vedel, da bi se lahko pritožili tudi še na direkcijsko, in je lo zvedel šele, ko je rok (10. avg.) že pretek. Zakon je tako nejasen in sploh nam bivšim južnim železničarjem nepojmljiv, ker smo bili dosedaj vajeni točnih in jasnih besedil, ki so bila umljiva in nedvoumna za vsakega. Tako je prišlo, da so uslužbenci študirali in brskali po paragrafi, iskali analogne primere, in medtem je kratko odmerjeni rok potekel, prej ko je bilo mogoče prizadetemu se prav orientirati v tej zmešnjavi raztegljivih paragrafov in zlobno preračunjenih zaprek, da zgrabimo še tisto malo drobtin, ki bi jih naj bili deležni po novem zakonu, ako bi se pri prevedbi zakoni tolmačili po duhu in ne samo po mrtvi črki. Kako naj vendar uslužbenec, ki ima čez glavo dela, najde časa, da se poglobi v ta prepad zvijače in dvoumnosti in napiše v kratkem času utemeljeno pritožbo in jo za časa gladko spravi čez neskončno lestvico najrazličnejših inštanca? Koliko nepotrebnega razburjanja, jeze, nepotrebnih izdatkov za papir in formularje, krega in prerekanja v družini, kjer se mora vsaka kronica in dinar 10 krat obrniti prej, nego se izda! Kdo naj študira vse te ovire in zah. tnosti v službi, da ne bi trpel tudi obrat, in varnost prometa! Doma pa čaka moža zopet stotine drugih skrbi. Kedaj bo kdo razumel dvoumni slog in pomen besedila raznih paragrafov, ko niti načelniki sami ne vedo, kako ga naj tolmačijo, in so si edini le v tem, da ga je treba na vsak način tolmačiti na škodo uslužbencem in korist upravi.

Zato bi prosili, da naj bi železniška uprava spregledala zamudo vsem onim, ki iz kateregakoli vzroka niso mogli ali si v nepotrebnih pozidnostih niso upali vložiti četrta upravičenih pritožb. Ker pa je, kakor je pisu teh vrst znano, največ prizadetih s tem, da so kljub dovršeni osnovni šoli (glej člen 10) in dolgoletni službi v vseh panogah vendar ostali samo služitelji, kar bi ne smelo biti, ako bi se člen 10 tolmačil pravično uslužbencem v prilog, zato bi prosili, da se zaenkrat, in sicer takoj še pred splošno revizijo zakona ta kategorija odpravi, ali vsaj suspendira za vse one, ki so bil dne 1. okt. 1923 v železniški službi bodisi kot delavci ali nastavljenici. S tem si bodo drž. svet, in ravnateljstva prihranila mnogo dela in časa.

Dnevne novice.

— Županska zveza za Slovenijo vabi župane in občinske svetovalce, da se udeležijo Marijanskega kongresa v Ljubljani. — Iv. Stanovnik, predsednik.

— Pogrebni obred v Vratih. Pri izviru Bistrice pod Triglavsko steno, v kateri leži truplo ponesrečenega Vladimira Topolavca, je v nedeljo, 31. avgusta, popoldne ob pol 2. uri župnik Aljaž izvršil pogrebni obred po ranjku vpričo njegovih staršev, sorodnikov, mnogih železniških uradnikov in drugega občinstva (okoli 400.) Ranjki leži v sredi stene v nepristopnem temnem žlebu, okoli 400 metrov pod Kugyjevo polico in 600 m nad vnožjem. Brezdvoja se do sedaj niso na tem kraju vršile pogrebne molitve. — V slovo ranjkemu so govorili trije akademiki, med njimi eden esperantski. — Pevski zbor je zapel dve žalostinki. — V ospredju je stala marmornata spominska plošča, okrašena z vencem, katero so pozneje akademiki vzdali spodaj v steno. — Prizor resne svečanosti so fotografirali trije gospodje.

— Vsem g. rezervnim častnikom v območju Dravske divizije. Rezervni častniki v Sloveniji do danes še niso organizirani ter so v vseh strokovnih zadevah navezani zgolj na lastno prevdarnost. Ker je organizacija velikega pomena v moralnem kakor tudi v materialnem oziru in ker že obstoja v Belgradu »Udruženje rez. oficir i ratnika«, je gotovo smiselno in potrebno, da vsi rezervni častniki v Sloveniji brez izjeme izmenjamo svoja naziranja in določimo smernice v svrhu pristopa k omenjenemu udruženju. V dosegu tega cilja se sklicuje za petek, dne 5. t. m. ob 8. uri zvečer sestanek vseh rezervnih častnikov v steklenem salonu pri Levu na Gosposvetski cesti. V interesu vsacega posameznika je, da se tega sestanka zanesljivo udeleži. — Bischof Viktor I. r., Sare Janko I. r., Primožič Ludovik I. r.

— Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani, razglasa s svojim razpisom z dne 22. avgusta 1924, št. 5180, sledeče: Po naročilu ministrstva trgovine in industrije, V. št. 10959, z dne 6. avgusta 1924, prepoveduje podpisani urad v okolici ljubljanske in mariborske oblasti uporabo vseh žigov, znakov in varstvenih znamk domačih tvornic, ki se poslužujejo v svojih znakih avstrijske ali ogrske krone ali grbov. To se daje javno naznanje in ravnanje.

— Velika afera belgrajske mestne občine. »Hrvati« poročajo iz Beograda, da so prišli na sled velikim malverzacijam v upravi mestne občine. Gre za nič manj kot 700 milijonov dinarjev.

— Kolkovanje orožnih listov. Generalno ravnateljstvo posrednih davkov v Belgradu je odredilo, da je plačati od 15. novembra 1923 naprej za vsako koledarsko leto od vsakega komada strelnega orožja, za orožni list po 50 Din. Ta pristojbina se bo izterjala za vse orožne liste, ki so bili izdani po 15. novembra 1923.

— Roparji napadli hišo, ubili gospodarja in pobrali denar. V Mrteču pri Radni v Boštanski občini se je izvršil predrzen roparski umor in rop. Trije s sajami namazani in v strgano obleko našemljeni roparji so vlomili v hišo posestnika Franceta Klenovška. Še predno so se domači zavedli, so pobili roparji gospodarja Franceta po tleh in so ga umorili. Zena Julijana in pa hlapec Janez Klenovšek sta komaj ušla nasilnim roparjem, ker bi jih bili gotovo tudi potolkli. Roparji so ukradli nato iz shrambe 1400 Din in dve srebrni uri, vredni 800 Din, nakar so pobegnili. Po opisu žene in hlapca je bil eden roparjev okrog 24 let star, črn, brez brk, črno oblečen, s čepico na glavi, drugi mu je bil podoben in je bil tudi slično oblečen. Kot storilci so nujno sumljivi štirje moški — eden je morda zunaj stržil, med tem ko so tovariši ropali v hiši — katere so videli domačini prejšnji večer v gozdu, kjer so se jako sumljivo obnašali. Roparji, ki so gotovo tujci, so pobegnili še tisto noč preko meje na Hrvaško.

— Železniške nesreče. V Čulišu se je zaletel tovorni vlak, ki je pripeljal s premikalnega kolodvora, v garnituro drugega vlaka. Pri tem je bilo razbitih več voz in je materialna škoda jako velika. Človeških žrtv ni. — V Ogulinu je skočila iz vlaka, še predno se je ustavil, Boja Kosanovičeva iz Korenice. Zena je padla pri tem pod voz in so ji kolesa raztrgala levo nogo in roko. — Pri Dubici sta trčila z vso silo dva tovorna vlaka. S tira sta skočila tenderja obeh lokomotiv, ki sta se docela razbila. Razbila sta se tudi oba službena voza in pa trije s premočgom naloženi tovorni vozovi. Ljudje se niso ponesrečili. Materialna škoda je zelo velika. Cenijo jo preko četrta milijona dinarjev. Promet na progi je bil popolnoma ukinjen in sta morala peljati brzovlak iz Beograda in pa Orient-Express preko Novske in Dugega sela. Tudi jutranji vlaki so prispeli v Zagreb z velikimi zamudami. Proga je sedaj že popravljena. Kaj je povzročilo nesrečo, do sedaj še niso ugotovili. — V Zagorju je padel pri premikanju vlakov pod voz 32 letni delavec Ivan Dernovšek iz Zagorja ob Savi. Kolo mu je odrgalo levo nogo. Pripeljali so ga v bolnico.

— Žrtve steklega psa. Pri Sv. Jurju v hrvaškem Zagorju je popadel stekel pes posestnika Delčca štriletno deklico Ančko Koprivnjak. Dekleta so prepeljali takoj v zagrebško bolnico. Bilo pa je že prekasno, dekle je že drugi dan v bolnici v strašnih mukah umrlo.

— Samomor — poverba. V Sarajevu se je ustrelil iz neznanega vzroka natakhar Dragotin Bogoš. Pripeljali so ga v bolnico, vendar pa je malo upanja, da bi okrevl. — Ravno tam je poveril blaginjak družbe »Komerium« Adolf Veruže 30.000 Din in je neznan kam pobegnil.

— Tat v mestni blaginji. V mestni blaginji v Subotici je bila ukradena v noči od sobote na nedeljo vsa gotovina v znesku 280.000 Din. Vlomilec blaginjski kontrolor Stefan Pata je pustil v blaginji pismo, v katerem se poslavlja od vseh in pove, da je pobegnil na Mažarsko.

— Žeparji na sejmu v Kočevju. Dne 25. avgusta ob priliki sejma v Kočevju so se pojavili predrzni žeparji, brčkone iz Hrvaške, in so okradli sledeče sejmarije: Mariji Malešič iz Kolenče vasi je bilo ukradenih 3200 dinarjev, Mariji Krese iz Salka vasi 135 Din, Mariji Laknerjevi iz Knežje Lipe pa tri hranilne knjižice in sicer 2 na njeno ime z vložki 257 Din in 5000 Din, tretja pa se je glasila na ime Jurij Lavretič iz Knežje Lipe. Poleg knjižice pa je bilo ukradeno ženi še 238 Din gotovine. Knjižice so bile izdane od Kočevske hranilnice. Tat do sedaj denarja še ni poskušal dvigniti.

— Nezgode. Lavrič Ivan, voznik pri lesnem oddelku »Gospodarske zveke« v Ribnici si je pri spravljanju hlovod zlomil desno nogo. Pripeljali so ga v ljubljansko bolnico. — Gondar Jakob, delavec pri sekciji za zgradbo železnice v Ljutomeru, si je pri padcu z vagona težko poškodoval desno nogo. Pripeljali so ga v bolnico v Ormožu.

Štajerske novice.

Zakot pri Brežicah je dobil prvič župana iz vrst SLS. Izvoljen je soglasno g. Šetinec, vulgo Bratanič. Živela SLS!

Š »Taboru« v »album. Anemičen »Tabor« se je topot zgrozil nad vlado, češ, zakaj je odtgnila poštni delit »Oesterreichische Nachrichten« in zakaj molčijo sedaj vladni listi, ki so poprej toliko zabavljali nad »kitajskim zidom«. »Tabor« si naj zapomni, da smo »zavpili«, če se je zabranilo tako razširjane in znane Hste kot so »Tagespost«, »Der Abend« itd., »Oesterreichischen Nachrichten« kot brezpomembni tednik in lajbžurnal avstrijskih monarhistov pa niso vredne, da se o tem razpišemo!

Š Nagla smrt. V nedeljo so priredili mariborski krščanski obrtniki in delavci svoj običajen romarski izlet k Sv. Petru pri Mari-

boru. Izleta se je udeležil tudi naš zvesti somišljenik g. Vincenc Lenartič iz Cankarjeve ulice. Pod meljskim hribom ga je zadela kap in četrte ure pozneje je izdihnil svojo dušo. Blag mu spomin!

Š Smrtna nesreča pri spravljajanju sena. Na cesti proti Poprežju pri Mariboru je padla z visokega s senom naloženega voza 50letna gospodinja Marija Majhenič iz Pobrežja. Zena je dobila pri padcu tako težke notranje poškodbe, da je kmalo, ko so jo pripeljali domov, umrla.

Š Smrtna nesreča 70letnega kroveca. V St. Ilju v Slovenskih gorah je pokrival 70letni posestnik Miha Piliš, doma iz Selnice pri Muri, hlev kolarja Hamorja. Pri delu je zgubil ravnotežje in je padel s 5 m visoke strehe. Starček je dobil tako težke notranje poškodbe, da je čez eno uro po nesreči umrl.

Š Dva vloma. V Šostanju je bilo vlomljeno v delavnico klobučarja Josipa Ravljana. Tat je odnesel 4 klobuke, 2 volneni ruti in zavoj volne v skupni vrednosti okrog 1400 Din. — V isti noči je bil poskušen vlom v gostilno Alojzije Skaza v Topolšiči. Tat pa je bil pravočasno prepaden in ni ničesar odnesel.

Ljubljanske novice.

Ij Ponesrečena starka 70letna Marija Klančnikova, o kateri smo že poročali, da se je opekla v mestni ubožnici z gorečo svečo in so jo morali prepeljati v bolnico je vsled hudih opeklin po životu umrla.

Ij 40 kazni bo imel v svojem kazenskem listu 59 letni Franc Flere iz Gornjega Grada, ko ga bodo obsodili zaradi beračenja po mestu, pri čemer ga je zasačil zopet stražnik in ga odpeljal v policijske zapore.

Ij Prijet slepar. Arretirali so trgovskega potnika Friderika Grosmana iz Zagreba, katerega je že delj časa zasledovala policija zaradi raznih predrznih in precej obsežnih sleparij. Pripeljali so ga v Zagreb.

Ij Ponesrečen mesar. Mesarski vajenec Anton Podražaj, doma iz Šmarja, se je zabol pri delu tako močno v desno stegno, da so ga morali prepeljati v bolnico.

Ij Poljski tatovi. V zadnjem času so se zopet pojavili v ljubljanski okolici razni poljski tatovi. Pokradenega je bilo že več krompirja, fižola, zelja in drugih pridelkov. Posebno številne so poljske tatvine na Prulah in na Mirju, kjer bo odslej naprej tudi čuvala močno ojačena poljska straža.

Ij Policijske ovadbe. Včeraj je bilo vloženih 22 ovadb in sicer: radi tatvine 1, radi kaljenja nočnega miru 2, radi radi prestopka cestno policijskega reda 10, radi prekoračenja policijske ure 3, radi lahke telesne poškodbe 1, radi nedostojnega vedenja 1, radi zlaščevalnih predpisov 1 in radi pasjega kontumaca 3. — Arretirali so tri osebe in sicer dva radi vlačugarstva in 1 radi pijanosti in razgrajanja.

Prosveta.

pr Marijin oratorij, ki se bo pevski zbor »Ljubljane« z njim v pesmi po svoje udeležil Marijanskega kongresa, bo med starejšimi skladatelji posebej poudaril ljubljenskega slovenskega ljudstva Gregorja Riharja. Njemu edinemu sta med vsemi skladatelji prisojeni dve pesmi: ena, težko če ne sploh njegova najlepša: Zdrava zemlje vso Gospa! — navzlic čudno mehki nežnosti polna plemenite resnobne, kakor jo kaže ena plat njegovega umetniškega delovanja; druga — ušesu tudi zelo prijetna — gibka, v zibajočem se zagonu tako milo, ljubko pozvanjajoča: »Ko v jasnem pasu primiglja,« ki kaže umetnikovo drugo živahnostno veselje plat, polno tistega otroškega radostnega rajanja, kakor ga na svoj način očitujejo prakopicačji se angeli po naših »zlatih« bartočnih oltarjih. Pel jo bo ženski zbor, kakor jo je prepeval pod Riharjevim vodstvom v stolnici, kjer se je pod mogočnim obokom izpreletoval krasni visoki sopran Riharjeva sestra Jerice.

Riharja drugače res skoro ni moči jasno označiti, dočim n. pr. P. H. Sattnerja čisto točno označa njegova najbolj znana, neprestano peta, pa vedno enako lepa, če ne vedno lepša: »S cveticami te venčamo«. Če se vse njegove druge cerkvene skladbe izgube, bi si glasbeni zgodovinar iz te edine mogel ustvariti popolnoma jasen pojem o njegovi zavidanja vredni moški kremenitosti, hkrati pa o njega tako pristrani, ljubki mlitini. Kakor med njegovimi svetnimi skladbami »Nikar, nikar se me ne boje vsebuje po bistvu vse lastnosti drugih svetnih skladb, tako je v to pesem strnjeno vse, kar je za cerkev v tako veliki množini lepega zapel.

P. Angelik Rihar je zastopan s pesmijo: »Veselo pesem: ki njegov blagi, veseli, otroško nedolžni, preprosti značaj tako lepo svetljuje. Saj ima iz kesnejših dob skladbe, ki umetniški brez dvoma višje stoji, toda težko se bo kje kazal bolj sam svojega kot v priučujočem izlivu dobrohotnega, veselega

Bila je izvrstna pevka s sijajnim, prožnim glasom, lahno višino. Ko se je pri neki veliki slovesnosti neka imenitna solistinja zmotila, in kar sredi obstala, je Jerica takoj poprijela, da se je komaj opazilo, in tako odzvržela mogočni sopranov samospjev, da je Rihar stopil s igralnika in svojo sestro v iskreni hvalečnosti in ljubezni sredi pevcev obiel in poljubil.

sreca. A. Foersterja, tega velikega ne-utrudnega delavca, bo ženski zbor pokazal v ljubki »Kraljici angelske«, ki dokazuje njegovo veliko glasbeno zrelost in formalno popolnost, hkrati pa dokazuje tudi to, kako se je navzel našega čuvstvenosti, naše mehko-be, ki jo je znal odeti v čim bolj dovršeno obliko. Koncert bodi torej tudi nekaj dej-hvalečnosti tem velikim možem.

pr »Nova Evropa«. Pravkar je izšla zadnja številka odlične zagrebške revije, namenjena izključno kulturi Slovenije. Prispevke so napisali sami Slovenci. Uvod je napisal prof. dr. Murko (Praga). O slovenski naučni kulturi piše dr. I. Glonar. Dr. Aleš Ušeničnik je seznanil Hrvat in Srbe s pomenom vere za slovenski narod. O slovenskem šolstvu po ujedinenju nam daje dr. L. Poljanec pregledno sliko. Pregled strokovnega šolstva daje M. Presl. Dr. Iz. Cankar je napisal lep referat o starejši slovenski umetnosti, I. Mantuani pa slovenski folkloristiki. Številka vsebuje še sledeče prispevke: F. Mesesnel: »Slovensko moderno slikarstvo«; I. Mantuani: »Slovenska narodna glasba v stari dobi«; A. Lajovic: »Pregled razvoja slovenske glasbe«; I. Grafenauer: »Pregled najnovejših slovenske književnosti«; Fr. Albrecht: »Slovensko gledališče«. — O tej številki še spregovorimo. Številka je zelo obširna in stane 16 Din. Revija izhaja trikrat na mesec in se naroča pri upravi »Nove Evrope«, Zagreb, Preradovičev trg 9, II. nadstropje.

I. Marijanski kongres

od 6. do 8. septembra t. l.

Spored kongresa poznate iz izkaznic. Veste tudi že, da je kongres namenjen vsem Slovincem-Marijinim častilcem, ne le Marijinim družbam. Desettisoč so se že odločili, da vsaj na praznik dne 8. sept. pridejo v Ljubljano in na Rakovnik javno častiti Pomočnico kristjanov. Da pa se bodo znali v veliki množici prav gibati, da bo vsakdo vedel kam spada in s katerim vlakom se najbolj pravi čas lahko pripelje in zopet odpelje, pazno preberite in si shranite sledeča obvestila.

Kdaj gremo v Ljubljano na kongres?

Kdor bi rad bil pri sprejemu kardinala in nuncijske ter začetku kongresa, lahko pride z rednim vlakom. Polovična vožnja velja od 4. do 10. sept. za vse vlake in razrede. (Doma kupi vsak celo karto do Ljubljane, v Ljubljani je ne sme oddati vrtarju, ampak le pokaže izkaznico in karto, potem jo dobro spravi. Na kongresu da žigosati izkaznico, potem se do noči 10. sept. enkrat z žigosano izkaznico in staro karto, s katero se je od doma v Ljubljano pripeljal, pelje zastoj domov.)

Kdor bo pa šel na kongres le 8. sept., ko se vrše glavne slovesnosti, naj izbere izmed sledečih vlakov enega zjutraj tja, zvečer pa enega za nazaj, to si dobro zapomni in tega se točno drži. Posebno številno pridite na posebne vlake, ki so nalašč za vas naročeni. Na teh boste še najlažje našli prostor in prikladen čas za kongres, ker so tako določeni, da omogočajo velikim množicam še isti dan 8. septembra prihod in odhod iz Ljubljane.

6. 7. in 8. sept. bodo osebni vlaki proti Ljubljani ojačeni po potrebi. Za Stajerce zlasti vlaka, ki vozita iz Maribora do Ljubljane v noči od 7. na 8. sept. ob 23.30 in zjutraj ob 4.57 ter prideta v Ljubljano ob 3.40 in 9.30 dne 8. sept. Proti Ljubljani bodo 8. sept. zjutraj vozili še posebni vlaki (II. del) iz: Rakeke takoj za prvim vlakom 6.13, Kamnika ob 6.50 (do Šiške), Kranja ob 8. uri (do Šiške), Nov. mesta takoj za prvim vlakom 4.53. (Udeleženci od Kočevja do Grosupljega naj se vozijo z rednim vlakom, oni od Nov. mesta z drugim.)

Kje naj se zberemo za slovesni obhod s kipom Marije Pomočnice skozi Ljubljano na Rakovnik?

1. Ker se slovesnost na trgu v Križankah začne že ob 2. uri popoldne in morajo vse množice biti do takrat postavljene v red v okolici Križank, se bo treba zbirati najpozneje ob 1. uri po temle redu: Sole in zavodi pred realko, društva (z zastavo!) in stanovi (delavstvo, dijaštvo, učiteljsko, starešinstvo itd.) nasproti realki pri univerzi, Stajerski udeleženci na Vegovi ulici proti Križankam, župnije ljubljanske okolice (vsaka zase lepo urejena) po družbah, organizacijah in stanovih z zastavami na Emonske cesti bliže Križank, ženske in dekliške Marijine družbe (z zastavo) na Rimski cesti proti Križankam (ljubljanske in okoličanske družbe ostanejo pri svojih župnijah!), tretjeredniki in Salezijanci sotrudniki sredi Vaalvazorjevega trga, redovniki, redovnice in duhovniki (s koretiji) pred križansko cerkvijo, narodne noše in belooblečene dekline v Gosposki ulici bliže Križank (altarja), odličnjaki v bližini altarja (pred Auerspergovu palačo ob Križankah), Marijina družba mož in fantov za redovniki pred križansko cerkvijo, za njimi proti sredi trga ljubljanske župnije — vsaka zase urejena po družbah in organizacijah z zastavami — od leve na desno sporedno: stolna, frančiškanska, šentjakobska, šentpeterska, trnovska.

2. V sprevedu gredo po vrsti: fanfare, šolska mladina (dekline, dečki), prosvetne zveze in društva, stanovi (delavstvo, rokodelci, dijaštvo, učiteljsko, kat. starešinstvo itd.), župnije iz okolice: D. M. Polje, Sogro, Vič, Šent Vid, Ježica itd., urejene vsaka zase (šolarji, dekleta, možje, žene, fantje ozir. po organizacijah), Mar. družbe deklet in žena (izvzemši mesto in okolico), udeleženci iz Stajerske, tretjeredniki in Saleziji, sotrudniki, belooblečene dekline, narodne noše, redovnice, redovniki, duhovniki, kip Marijin z asistenco, dostojanstveniki (vlada, vojaštvo, mestno zastopstvo itd.), Marijine družbe fantov in mož, ljubljanske župnije (društva, družbe, stanovi, organizacije) po zgor. redu, neorganizirano ljudstvo.

3. V sprevedu bodo šle te skupine pred in za kipom z asistenco v redu, ki ga bo odredilo vodstvo kongresa z gg. reditelji. Ti bodo tudi uvrstili med spreved 3 godbe in pevске zbornice, ki naj se zbero v kotu med Emonske cesti in Križankami. Vsaka župnija in skupina naj tudi zase pripravi svoj pevski zbor, ki med obhodom poje Marijine pesmi; kjer tega ne bi mogli, naj poje litanije M. B. ali molitvo rožni venec (častitljivi del). Vsi tekmujejo med seboj, kako bi lepše proslavili Marijo z obhodom!

4. Spreved bo šel po poti: Iz Valvazorjevega trga po Vegovi ulici, Kongresnem trgu, Selenburgovi in Prešernovi ulici, čez Marijin trg in most, Stritarjevi ulici, mimo magistrata, po Mestnem in Starem trgu, okoli šentjakobske cerkve, po Florjanski ulici, Karlovski in Dolenjski cesti na Rakovnik, kjer se bo zaključila cerkvena slovesnost. Kongres se bo sklenil z Marijino akademijo ob 8. uri zvečer v dvorani Uniona. Vstop prost.

Pri Akademiji sodeluje godba dravske divizije pod vodstvom kapelnika g. dr. Čerina, operne pevke gospe Pavle Lovšetove in opernega pevca g. Julija Betetto. Glasbene točke je za to slavnostno priliko instrumentiral kapelnik dr. Josip Čerin. Podroben spored Akademije še priobčimo.

Kdaj se vrne domov s kongresa?

Pol. vožnja velja še cel dan 9. in 10. sept. za vse vlake in razrede. Za odhod tisočev še 8. sept. zvečer bodo vsi redni vlaki ojačeni. Posebni pa bodo vozili iz Ljubljane (glavni kolodvor) proti:

Rakeku ob 19.30, na Jesenice ob 20.; iz Šiške v Kamnik ob 19.30, iz dolenjskega kolodvora do Nov. mesta ob 20.

Stajerci imajo 2 vlaka ob 18.40 in 23.52 (enako Posavci), Dolenjci proti Kočevju 18.28, Vrhnjani 18.30 in 22.30.

Ker so ponekod vzeli izkaznice bele po 5 Din, pa bi vendar sedaj radi imeli tudi polovično vožnjo, jo lahko dajo tudi žigosati (plačajo še 5 Din) in bo potem tudi veljavna za polovično vožnjo.

Za hrano in stanovanje Salezij. sotrudnikov je preskrbljeno na Rakovniku.

Odbor je moral upoštevati, da velika večina udeležnikov pride in odide 8. sept. in torej ne želi prenočiti v Ljubljani. Zato je pripravil le malo skupnih prenočišč, privatno stanovanje (hotel, sorodniki itd.) in hrano si pa itak vsak sam preskrbi. Tudi je v soboto ponoči čiščenje v več cerkvah. Sv. spoved naj bi opravil vsakdo doma, v Ljubljani bo težko šlo.

Spominske podobice in liste in knjižice bodo prodajali pri vseh cerkvah.

Skrbite vsi za red, snago, točnost in lepo obnašanje. Nekaj hrane vzemite seboj.

Zadnji čas je, da si preskrbite izkaznico s sporedom!

V Ljubljani dobite informacije v pisarni kongresa v školiji spodaj desno.

Pridite, počastite dostojno Marijo, Pomočnico kristjanov, na I. Marijskem kongresu Slovincem.

Načelstvo zunanjih priprav.

Sestanek voditeljev Marijinih družb. O priliki marijanskega kongresa se bodo prvič sestali vsi slovenski škofijski voditelji Mar. družb. Ker pa mora biti eden glavnih sadov kongresa poživljenje že obstoječih in oživljenje novih marijanskih kongregacij po vsem Slovenskem, zato se vabijo k temu sestanku vsi voditelji kongregacij, sploh vsi duhovniki, zlasti še oni, ki se zanimajo za moške in mladeniške družbe. Ta sestanek bo na dan po končanem kongresu, v torek 9. septembra ob 9. uri dopoldne v dvorani Rokodelskega doma (Komenskega ulica) v Ljubljani. Vsi udeleženci bodo lahko istotam obedovali. Prosimo torej obilne udeležbe. — Vodstvo M. D.

Novi tečaji za strojepisje, stenografijo in knjigovodstvo (posamezni pouk) začnejo na Ant. Rud. Legatovi šoli v Mariboru dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Pojavnila in vpisovanja v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. LEGAT, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100. 5197

Najcenejše in najnovejše obleke za dame in gospode dobite samo: Selenb. ul. 3. Gričar & Mejač.

Od bivšega režima zaprti komunisti oprosteni.

Razpravna dvorana deželnega sodišča na štev. 79 je bila včeraj dopoldne popolnoma zasedena. Vršila se je namreč zanimiva obravnava proti vodji ljubljanskih komunistov, bivšemu občinskemu svetniku, odvetniškemu koncipijentu dr. Milanu Lemežu in tovarišem.

Obtoženci.

Na razširjeni obtožni klopi so se razvrstili poleg dr. Lemeža njegovi soobtoženi tovariši in sicer: Matija Gorenc, brivski vajenec, Rajko Ostere, upravnik lista »Glas Svobode«, Ivan Brodar, ključavničar pri trvdki Zabkar, Anton Rožič, kleparski pomočnik, Albin Kristan, delavec, Franc Peterkovič, zasebni uradnik in pa Ivan Merjasec, kurjač državne železnice.

V celem torej osem obtožencev, izmed katerih so bili dr. Lemež, Mat. Gorenc in pa Rajko Ostere že od 13. junija v preiskovalnem in zavarovalnem priporu.

Senatu je predsedoval sodni svetnik Antloga, votanti so bili viš. sodni svetnik Mladič, sodni svetnik dr. Kaiser in sodnik Sajovic. Državno pravdnštvo je zastopal dr. Mastnjak, obtožence pa je zagovarjal dr. Adlešič.

Obtožnica.

katero je prečital uvodoma predsednik senata, vsebuje v bistvu tude vsebino: Dne 1. maja so priredili komunisti na Marksovem trgu pred delavskim domom shod, kateremu je predsedoval obtoženi Rajko Ostere, kot glavni govornik pa je nastopil dr. Lemež. Obtožnica očita dr. Lemežu, da je v svojem govoru bičal obstoječi povojni teroristični režim kapitalizma v evropskih državah. Obsojal je tiranijo nad delavstvom in vsem ročnim in duševnim proletarijatom, pri čemer je trdil, da stoji Jugoslavija na čelu reakcije. Z izjemnimi zakoni, kakor z zakonom o zaščiti države se skuša vzdržati kapitalistični režim v državi, kar je pa le dokaz njene slabosti, kajti močna vlada ne potrebuje izjemnih zakonov, ker za njo stoji ljudstvo. Zato se pojavlja povsod mogoča volja revolucionarnega proletarijata za osvobodjenje od kapitalističnega duha. Pri tem je označil za vzgled današnjo Rusijo in ugotavljal, da mora proletarijat vstrajati v boju za svoje pravice in naj se povsod odzivajo parole: »Proti buržuazijski diktaturi!« — »Vso oblast delavnemu ljudstvu!« — »Naj živi enotna fronta mednarodnega proletarijata, naj živi revolucionarni prvi maj!« — »Proti zakonu o zaščiti države!« — »Za delavsko kmečko vladol!« — »Za svobodo vseh narodov v Jugoslaviji!« — »Naj živi delavsko-kmeška sovjetska republika Rusija!«, in še nekaj pozivov v tem smislu. — To se je očitalo dr. Lemežu. Ostalim pa je očitala obtožnica, da so med in po govoru in pa pri slavnostnem obhodu po mestu klicali razne nevarne klice, kakor: »Živela revolucionarna mladinska internacionala!« — »Živela sovjetska Rusija!« — »Živijo Ljening, doli z reakcijo, živijo Trocki!« — »Živela sovjetska Rusija, živela čovječanska republika!« — »Živela rdeča armada!« — »Doli z reakcijo!« itd. Ivanu Merjasecu pa se je očitalo, da je nosil znak z Ljeningovo glavo, komunističen emblem kot znak pozivanja in ščuvanja, da bi se ustvarilo javno mnenje, da je treba obstoječi pravni red nadomestiti z drugim po prevratu po uničenju privatne lastnine ali javnega miru. — Vsi razun zadnjega so bili obtoženi radi hudodelstva po členu 1. zakona z dne 2. avg. 1921 o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Merjasec pa je bil obtožen po čl. 12. tega zakona.

Razlogi.

V razlogih se navaja, da je priredila »Neodvisna delavska stranka Jugoslavije« (komunistična stranka) dne 1. majnika manifestacijski shod in obhod, pri čemer so zakrivali vsi obtoženci zgoraj inkriminirana dejanja. Vsi sicer zanikajo vsako krivdo in trdijo, da niso imeli namena propagirati komunizem in navduševati ljudstvo za komunistične ideje in njih praktično izvedbo, vendar pa je dokazano, da so vršili prepovedano propagando za komunizem in predlaga ostro obsodbo.

Zagovor obtožencev.

Prvi se je zagovarjal glavni obtoženec dr. Lemež, ki je mirno in dostojno izvajal pred vsem, da obžaluje, ker mu je tiskarna založila njegov spisani govor, s katerim bi bil lahko jasno dokazal, da ne zadene njega v smislu obtožnice nobena krivda. Bil je takrat jako pozoren in se je izredno dobro pripravil za govor, ker je vedel, da ga policija strogo in vsestransko nadzoruje. Priporočal je tudi drugim govornikom in vsem navzočim strogo pazljivost in je tudi poučil reditelje shoda in obhoda, da pazijo pri govorih in posebno pri vzklkih. — Reprodukcijski njegov govor, ki je reproduciran v odlomkih, kar napravi popolnoma drugačen vtis kot pa celoten govor, je zelo pomanjkljiva in mestoma naravnost napačna. Govoril je res o ruskih delavcih in kmetih, vendar pa ni bil govor zamišljen in govoren v tem smislu, kot mu ga očita obtožnica.

Pričevanje

pri katerem so nastopile kot glavne in najbolj obremenilne priče policijski organi, ki so bili pri prireditvi službeno navzoči so v splošnem sicer potrdili svoje obdolžitve, vendar pa niso mogli povedati ničesar jasnega glede obtožencev, češ, da se ne spominjajo več natančno na dogodke, ki so se vršili že prvega majnika in tudi niso mogle zanesljivo potrditi, kdo je klical v obtožnici navedene medklice in pozive. Čuli so klice, doli z reakcijo, doli z »Orjuno«, živela Rusija, vendar pa niso mogli ugotoviti zlobnega namena klicateljev, marveč so bili ti klici le nekaj nedolžen dušek veselja, ki je zavladalo med delavstvom ob priliki slavlja svojega delavskega praznika, prvega maja. — Tudi se je ugotovilo, da so se pomešali med oficijelne udeležence tudi drugi elementi, ki so morda zanašali in namenoma klicali inkriminirane klice, da se izrabijo kot orožje proti komunistom. Potrdile so tudi razne priče, da je dr. Lemež res opozarjal reditelje in vse udeležence, da naj bodo previdni in da naj kolikor možno dostojno manifestirajo svoj delavski praznik.

Zagovor.

Zagovornik dr. Adlešič je v temeljitem in lepem zagovoru ugotavljal, da je šlo v tem slučaju res le za delavske pravice in to je dr. Lemež jako točno pojasnil. Poudarjal se je delavsko-zavedni praznik prvi maj. Pri izrazu revolucionaren pa ni treba imeti vedno pred očmi le krvav poboj in nasilno umevanje, marveč znači tudi miren preobrat na podlagi razredne zavednosti. Vse kaže, da nismo v

družbi krvavih revolucionarcev, marveč v družbi onih, ki si žele priboriti svoje pravice parlamentarnim in pravnim politično ustavnim putem. V celem manjka v tem slučaju subjektivni dolus in so bile vse te inkriminirane parole že prej javno objavljene. Tudi ne smejo in ne pomenijo razni vzklki javne propagande za Rusijo. Svetovna vojna je bila svetovna revolucija. Prvi je padel carizem v Rusiji in njemu so sledili tudi drugi carski režimi kakor v Nemčiji in sedaj v Angliji. (Macdonaldova vlada). Tudi so pomote pri padlih izrazih zelo mogoče in so padali, kar je ugotovljeno, ravno taki vzklki iz drugih komunističnih vrst. V obtožnici se povdarja nasilna izprememba ekonomskega reda, poudarja se povsod le nasilje, kar pa ni pravilno. Ideje so, vendar ne take, in tudi idej zakon ne more ubiti. Republika — to še ni kazniv in republikanske ideje se tudi zakonitim putem morejo razširati, dokler ni nasilja. Vzklkanje največjemu idealnemu komunistu, Ljeningu, pa se še ne more smatrati pred zakonom za nasilstvo. — Tudi so bili obtoženci radi kršenja javnega reda pri policiji in se za en delikt ne more kaznovati dvakrat. Predlaga oprostitev vseh obtožencev.

Po precej dolgem posvetovanju je razglasil predsednik senata

oprostilno sodbo

za vse obtožence, zanikajoč, da bi bili z govori ali vzklki delali propagando za komunizem. Shod in obhod sta bila od policije dovoljena in dovoljeno je bilo delavcem obhajati delavski praznik prvega maja. Te prireditve so se udeležili komunistično organizirani delavci, ki so že dovolj vpeljani v pomen komunizma, in za katere ta govor in ti vzklki nimajo tistega pomena, ki ga jim pripisuje obtožnica. Glede nošnje Ljeningovega znaka pa se senat ni uveril, in da bi se s tem delala javna propaganda in ni pri toliki množici znakov, ki jih imamo dandanes, ravno na ta znak nikdo pazil. — Po razglasitvi te sodbe, katero je navzoče občinstvo napelo pričakovalo, je nastalo v dvorani živahno gibanje in so se čuli pritrdilni klici in ploskanje. Svoji in prijatelji pa so obkrožili oproščene in so jim čestitali ter jih z navdušenim veseljem zopet sprejeli v svoj rodbinski in prijateljski krog.

Odškodnine za preiskovalni zapor pa ne dobe oproščeni nobene, ker je po novjših določilih za delikte te vrste preiskovalni zapor obligaten.

Oprostitev dr. Lemeža in tovarišev je napravila na vso javnost najboljši vtis. Ta oprostitev ni samo delno zadoščenje obtožencem za prestano preganjanje, ampak pomeni tudi krepko obsodbo nasilja, samovolje in krivičnosti bivšega Pašić-Pribičevićevega režima. Ko so pod orjunske vlado zaprli komuniste, so režimski listi trdili, da so se našli pri njih kompromitirajoči propagandni spisi in da se je razkrila nevarna zarota proti državi ter priprava za komunistično revolucijo po celi državi. Obtožnica pa jim očita — govore in vzklke na javnem shodu 1. maja, torej na prireditvi, ki jo je bila policija dovolila, katero je nadzirala in zoper katero drž. pravdnik ni dvignil obtožbe, dokler ni prišel iz Belgrada od dr. Wilderja nalog, da se komunisti zaprejo. Pripomniti je še, da so vsi tisti govori in vzklki bili v komunističnem glasilu objavljeni in da jih policija takrat ni zaplenila. Obtožba je v celoti eklatantno dokaz nemoralnosti bivšega režima, ki je zaprl delavce in njih voditelje, ki niso snovali nobene dejanske revolucije, dočim je sam oboroževal Orjunce, ki so javno z orožjem v roki propagirali prevrat in prid reakciji in diktaturo proti parlamentu in ustavnim demokratičnim svoboščinam.

Po svetu.

— General Lacroix f. V Parizu je umrl general Henri de Lacroix, bivši podpredsednik Vrhovnega vojnega sveta. L. 1905. je bil šef vojne misije v Berlinu in je pri tej priliki zbudil pozornost nekdanjega cesarja.

— Tovarna za potne liste, »Chicago Tribune« piše, da so odkrili v neki kavarni pariškega Montmartre-a »tovarno« za fabrikacijo potnih listov U. S. A. Za vsak potni list so zahtevali ponarejevalci 600 dolarjev.

— Afera Szabo - Eskütt. Predsednik budimpeštanskega senata Töröki je izjavil dopisniku »Az Est«-a, da bo psihijatrizacija bivšega tajnika kmetijskega ministra najdalje v štirih tednih dovršena. Kakor znano, je Ludovik Eskütt zamotan v umazano korupcijsko afero z izvozniki. Te izvoznice so »prodajali« njegovi prijatelji v neki zakotni kavarni. Eskütt je potem, ko je policija za to stvar doznala, kompromitiral ministra. Glavna razprava se bo vršila takoj, čim sestavijo zdravniki svoje mnenje o duševnem stanju obtoženca. Kmetijski minister Szabo bo kot priča še pred glavno razpravo zavnil neosnovane očitke svojega bivšega tajnika. — Minister Szabo je bil sprejet v enourni avdijenci pri državnem upravitelju Horthyju, ki ga je — to se smatra kot odgovor na politično gonjo — odlikoval z mažarskim zaslužnim križcem prvega razreda. Ta red imajo doslej samo Horthy, inozemska kraljica Viljemina in grof Bethlen. V agrarnih krogih se govori, da je sam ministrski predsednik grof Bethlen predlagal kmetijskega ministra za tako visoko odlikovanje.

Gospodarstvo.

Anton Pevec:

Velesejem in kmetijstvo.

IV. Razstava živine.

Kakor smo letos videli, je razstava živine največja privlačna sila za kmetijsko prebivalstvo k posetu velesejma. Kmet se zaveda, da bo le v živinoreji moral iskati svoje rešitev. Če nam bo prihodnji velesejem že mogel nuditi ne le konje, marveč vse vrste naših domačih živali, bo to ne le velezaslužno delo velesejskega odbora, marveč velik korak k napredku slovenske živinoreje. Razstave so praktična vzpodbuda k napredku, kjer se najzanimivejši nazadnjak sam od sebe, na lastne oči prepriča, da je res nazadnjak, — česar s predavanji nikdar ne dosežemo. Zato se temu vzgojnemu činitelju kmetijstva posveča v vseh naprednih deželah največjo pažnjo in nudi kmetom v prvem početku vse mogoče ugodnosti, da se razstav udeležijo vsaj kot posetniki, ako ne kot razstavljalci.

Letošnja razstava konj se je vršila glasom govora kmet. svetnika g. Rohrmanna na vzpodbudo industrijskih in trgovskih krogov o odnosu velesejskega odbora — opomin kmetijskim krogom, da se predamijo iz spanja.

Služil je menda kot vzorec graški velesejem, kjer so bile že pred vojno običajne razstave živine v majhnem obsegu in konjske dirke predvsem kot vaba k posetu velesejma. V naprotju z običajem v Grazu bi bilo umestno, da prirejamo v Ljubljani razstave živine in druge na kmetijstvo se nanašajoče razstave le iz kulturnih vidikov kmetijstva, — tudi če se vršijo ob priliki vsakoletnega velesejma in ostaneta odbor velesejma in odbor razstave v rahli medsebojni interesni zvezi.

Čim pripoznamo razstavam živine odlični vzgojni pomen, morajo razstave večjega obsega trajati več dni, da imajo tako priliko posetiti jo kmetovalci v čim večjem številu. To zahteva sicer več truda za prireditelje, ker se morajo konji in živali hlevske reje čez noč umestiti po hlevih v mestu ali v zasilnih hlevih na razstavnem prostoru, vendar ne podraži prireditve kaj znatno, — najdražji je pač odvoz in dovoz živali po železnici. Bodoče razstave živine ob priliki velesejmov v Ljubljani naj bi trajale tri dni, odnosno če vračunamo dan, ko se živali dovajajo, štiri dni, in uvede naj se običaj redne izmenjave plemenjakov med rejci vsako leto ob tej priliki, oziroma priredi reden sejem plemenske živine. Smernice za razstave živine je podal že živinorejski inštruktor gosp. Krištof v svojem članku v »Slovincu« z dne 24. avgusta t. l. Živinorejske zadruge so v prvi vrsti poklicane kot razstavljalke in naj se pričnejo s podrobnim delom odbiranja in ustvarjanja rodovin pripravljati takoj, čim hočejo L. 1925. res kaj vzornega in koristnega pokazati. Pri konjih cenimo v prvi vrsti lepoto; pri vseh drugih domačih živalih pa je le-ta podrejenega pomena, zahteva se v prvi vrsti čim večja hasnovitost in na zunanosti živali one lastnosti, ki omogočajo in zadržujejo višek gospodarskega donosa.

Tudi organizacijo razstav živine in sploh za vodstvo smotrenega dela na polju živinoreje bi priporočal, da se osnuje za vso Slovenijo osrednji živinorejski odbor — državni živinorejski odbor, kakršnega ima n. pr. Danska. Dela je obilo; vse ukrepe je resno preudariti raz stališče znanstva in mogočih uspehov v praksi; potrebno je zato, da na-

predek te panoge vzame v roke odbor agilnih in najumnejših mož naroda. Iz teorije vseznajna je preiti na teorijo specialistov, kakor je to običaj med najbolj naprednimi narodi — kmetijstvo mora idejno slediti principom, ki veljajo v industriji.

g Izvoz 1924—1925. Drugega dne kongresa trgovskih in obrtniških zbornic cele države, ki se je vršil v Belgradu, je bil najvažnejši referat o prognozi izvoza v izvozni kampanji 1924—1925 (t. j. od 1. septembra 1924 do 31. avgusta 1925). Skupno se ceni izvoz v tem razdobju na 8 milijard 628.3 milijonov dinarjev, čemur je treba prišteti še razne predmete, ki se izvažajo v majhnih količinah, v vrednosti 1 milijarde 771.7 milijonov dinarjev. Računa se torej na izvoz v vrednosti 10 milijard 400 milijonov dinarjev, kar se nam zdi popolnoma lahko dosegljiva številka. Če bi se predvideni izvoz realiziral, na kar pa se da sklepati iz rezultatov prejšnje kampanje, potem imamo računati z znatno aktivnostjo v bilanci naše zunanje trgovine.

g Trgovska konvencija z Unijo. Kakor poročajo iz Belgrada, izdeluje posebna komisija v konzularnih zadevah projekt konvencije med našo državo in severnoameriškimi Združenimi državami. Ko bo konvencija izdelana, se bodo začela v Belgradu najbrže tudi pogajanja za sklenitev nove trgovske pogodbe z Združenimi državami, ker datira stara trgovska pogodba še iz l. 1881. Pogajanja bo vodil kot predsednik dr. Rybář.

g Zvišanje carinskega ažija. Kakor smo že včeraj poročali, je finančni minister odredil zvišanje carinskega ažija na 900 odstotkov.

g Produkcija in cene sladkorne pese. Tovarna sladkorja v Osijeku je pričela 1. t. m. s sladkorno kampanjo. Vled gostega deževja ne bo kvaliteta pese tako dobra, kot lanske leto. Tovarna plačuje producentom za meterski stot pesa 2½ kg surovega sladkorja, to je krog 27.50 dinarjev. Na enem jutru se pridela 120—130 met. stotov sladkorne pese. Manjši kmetje dobé za meterski stot pesa 30 dinarjev. — Poleg tega dobé še producenti gotovo množino pesnih odpadkov in melase. Tovarna računa, da bo predelala letos 1.3 milijonov meterskih stotov pesa, iz česar se bo dobilo 1300 vagonov sladkorja.

g Produkcija sladkorja v naši državi. V naši državi imamo osem sladkornih tvornic, ki so v kampanji 1913—1914 producirale 70.070 ton sladkorja. V kampanji 1919—1920 je produkcija padla na 7780 ton, že v kampanji 1920—1921 pa je dosegla 20.170 ton. — L. 1921—1922 so producirale tovarne 23.810 ton, 1922—1923 33.760 in v ravnokar zaključeni kampanji 1923—1924 40.630 ton. Ker je letošnja produkcija sladkorne pese izredno dobra, lahko računamo na produkcijo okrog 90.000 ton sladkorja, da nam bo preostajalo po kritju domačih potreb sladkorja še za izvoz.

g Uvoz sladkorja iz Nemčije v našo državo. Povodom sklanja cen sladkorja je sklenilo ministrstvo trgovine in industrije, da se začasno dovoli uvoz sladkorja v našo državo iz Nemčije.

g Gospodarska kriza v Dalmaciji. Iz Splita javljajo, da so trgovine z vinom skoro v celi Dalmaciji zaprte, ker ni nobenega poslovanja. Producent ne more prodati svojega pridelka. Nezaposlenost delavstva raste. V Splitu je na stotine delavskih rodbin brez posla.

zopet zvezo. Ni bil več primoran tukaj ostati.

Ti stara, mrzla hiša, kmalu se te bom znebil; ti trdosrčna, samopašna ženska, kmalu me ne boš več mučila; ti neumni, domišljivi fant, kmalu bom videl boljše, prijaznejše obraze, kot si ti.

Ti delo brez veselja, vi pusti dnevi, vi čemerni večeri, zdaj vas je konec! Toda ti — stari, stari Gottlieb Peuker — ti — ti seveda —

In ti, prijazna Kristina, dobri doktor, vidva seveda —

In ti ljubi bolnik, ki si me sprejel, ko sem prišel beden, raztrgan, brez imetja s ceste —

Tako je bil Robert zopet razdvojen, zopet brez jasnost, zopet brez sveta in poguma.

Ko je prišla nedelja, si je sicer izgovoril prost dan, da bi obiskal tovariše, rog je pa pustil doma.

Dejal si je, da si hoče še premisliti, govoriti prej s tovariši, za njimi gre še vedno lahko.

Lep nedeljski dan. Prijazno, jasno jesensko solnce je obsevalo Robertovo pot, ko je korakal od majhne postaje proti gostilni. Srce mu je navdajalo neko tesno veselje, ki ga čuti vsak, če je na tem, da vidi zopet prijatelje, katerih ni dolgo videl.

Majhen grič se je pokazal pred njim. Onstran griča je stala sredi gozda samotna gostilna za voznike.

Na griču je stal majhen mož, ki je bistro zrl na pot, zdaj pa zamahnil s kapo in izginil. Pohl, Italijan, ki je stal na straži.

Robert pospešil korake in njegovo sicer blede lice žari. Ko pride na grič, vidi to-

g Škoda po poplavi in toči v tek. letu. Poljedelsko ministrstvo je zbralo točne podatke o višini škode, ki so jo povzročile poplave in toča. Po teh podatkih znaša celokupna škoda 612 milijonov 53.000 dinarjev. Od te celokupne vsote znaša škoda povzročena po poplavi 383 milijonov 309.000 dinarjev, škoda zaradi toče pa 228 milijonov 744.000 dinarjev. Ministrstvo je v teh dneh dobilo veliko količino koruze, ki se bo razdelila oskoddavcem po toči kakor tudi pasivnim kramjem v dubrovniškem in splitskem okrožju.

g Znižanje krušnih cen v Avstriji. Preiskovalna komisija za tržne cene je označila ceno 8000 K za hleb kruha kot pretirano. Izgleda, da bodo tvornice kruha vzpostavile že v najkrajšem času prejšnjo ceno 7800 K.

g Likvidacija dunajske banke. Dunajska Austro-Orientbank bo imela dne 16. septembra svoj občni zbor, na katerem se bo sklepalo o likvidaciji zavoda. Banka je pasivna.

g Uvedbe premažljivih žitnih carin v Avstriji. V Avstriji bodo vpeljali premakljive carine na žito. Temeljna carina bo znašala dve zlati kroni pri ceni pšenice 3200—3800 aK za 1 kg. Ako cena žitu pade, se sorazmerno carina poviša. Pri dvigu žitnih cen se pa carina sorazmerno zmanjša.

g Letošnji pridelek vina v Italiji. Letošnja vinska trgateg v Italiji bo slabša kakor lanska. Medtem ko se je lani pridelalo 53 milijonov hektolitrov, cenijo letošnji pridelek samo na 44 milijonov hektolitrov. V severni in srednji Italiji bo trgateg slabša kakor lani, v provincini Puglia in Calabria bo pa boljša. — Upoštevati je treba, da so stare zaloge še vedno velike.

g Grške finance. Iz Aten javljajo, da je izjavil finančni minister, da bo znašal deficit v proračunskem letu 1924—1925 517 milijonov drahem, kar predstavlja z ozirom na deficit v finančnem letu 1923—1924, ki je dosegel 965 milijonov drahem, razveseljivo izboljšanje.

g Obtok bankovcev v Franciji. Po zadnjem izkazu Banque de France je bilo v obtoku za 40 milijard 34 milijonov frankov bankovcev, kar pomeni napram prejšnjem izkazu zmanjšanje za 216 milijonov frankov.

g Prodaja Fordovih avtomobilov. V prvi polovici tega leta je Ford prodal 1 milijon 114.000 svojih voz, od teh 1 milijon 27.000 na teritoriji severnoameriških Združenih držav, 87.000 pa v inozemstvo.

Borzna poročila.

2. septembra 1924.

LJUBLJANSKA BORZA:

Vrednostni papirji.

Vojna odškodnina 119, Celjska posojilnica d. d. Celje 200, Ljubljanska Kreditna banka, Ljubljana 220, Merkantilna banka, Kočevje 118—122, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 916, Slavenska banka, Zagreb 105 (ponudba), Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 150—165, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 480—500, Združene papirnice Vevče 123—130, ¼ % kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 93.

Produkti.

Les: Deske 20, 25, 35 mm, od 20 cm naprej širine, monte, fco meja 700; remeljni polovičarji 35/70, I. II. III., fco meja 710; trami 4/5 od 4—10 m dolžine, 5/6 od 4—10 m dolžine, 4/4, 4/5 od 6—10 m dolžine, fco meja 450; hrastovi plohi, neobr., monte, od 2 m dolžine naprej, 30 mm debel., fco meja 1340; bukovni hloidi I. II. od 2 m dolž. napr., 30 cm

debel., fco naklad. postaja 240; želez. pragi hrast., fco nakladalna postaja, za komad 20; suha bukova drva, do 10 % okroglic, fco nakl. postaja (3 vag.) 28—29; 28 zaklj.

Zito in poljski pridelki: Pšenica domača, par. Ljubljana 390; pšenica bačka 74/76, par. Ljubljana 425; pšenica slavonska, par. Ljubljana 397.50; koruza bačka, par. Ljub. 345; oves bački, par. Ljubljana 335; ajda siva stara Ia, po vzorcu 300—350; ječmen pivovarski 64, par. Ljubljana 475; pšenična moka št. 6, par. Ljubljana 450; pšenična moka št. 7, par. Ljubljana 400; suhe gobe po kakovosti 48—53; krompir, zdrav, suh, fco naklad. post. 110.

Stročnice, sadje: Jabolka odbrana, fco naklad. postaja 195.

Seno, slama: Seno Ia, sladko, prešano, fco Ljubljana 75.

Vino: Vino, belo, dolensko, štajersko, hrvatsko, po vzorcu, fco naklad. postaja 635.

ZAGREBSKA BORZA.

(V oklepaju tečaji z dne 1. septembra 1924.)

Devize in valute.

Italija 3.4297—3.4597 (3.4625—3.4925), London 347.40—350.40 (351.80—354.80), Newyork 76.71—77.71 (77.57—78.57), Pariz 4.17½—4.22½ (4.3190—4.3690), Praga 2.32—2.35 (2.35½—2.38½), Dunaj 0.1081—0.1101 (0.1099—0.1119), Zürich 14.60—14.70 (14.78—14.88). Tendence dalje slaba.

Vrednostni papirji: Hrvatska Es-komptna banka, Zagreb 120, Hrv. sveobča kred. banka, Zagreb 122, Hrv. slav. zem. hip. banka, Zagreb 63, Jugoslovenska banka, Zagreb 110—114, Ljubljanska Kreditna banka, Ljubljana 230—240, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 915, Slavenska banka, Zagreb 105, Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 110, Hrv. slav. d. d. za industriju šečera 990, Narodna šumska industrija, Zagreb 100 (ponudba), Slavonija 88—90, Združene papirnice Vevče 125—130, Strojne tovarne in livarne 150, Vojna odškodnina 109½—110½, 7 % drž. inv. pos. 64—65.

CURIŠKA BORZA.

(V oklepaju tečaji z dne 1. septembra 1924.)

Belgrad 6.85 (6.725), Italija 23.55 (23.55), London 23.87 (23.88), Newyork 531.25 (531.50), Pariz 28.80 (28.72), Praga 15.95 (16.—) Dunaj 0.00749 (0.0075).

DUNAJSKA BORZA.

Effekti: Zivnostenska banka 421.500, Alpin 322.000, Greinitz 149.000, Kranjska industrijska družba 820.000, Trboveljska družba 430.000, Hrvatska eskomptna banka 108.000, Leykam 185.000 Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 54.000 Slavonija 74.000.

Devize: Belgrad 910—914, Kodanj 11430, London 319.000, Milan 3154, Newyork 70985, Pariz 3867, Varšava 13620.

Valute: dol. 70.460, angleški funt 317.200, francoski frank 3850, lira 3155, dinar 909—915.

PRAŠKA BORZA.

Devize: Lira 150.5, Zagreb 43.60, Pariz 184.25, London 15240, Newyork 3395.

=====

Svilene trikot JUMPERJE

od 180 Din naprej NUDI TVRDKA

F. in I. GORIČAR, »Pri Ivanki«

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta štev. 29

=====

Hagarin sin.

Roman. Paul Keller. — F. O.

(Dalje.)

50

Nobenega poročila ni dobil od njh. Pisati jim je bilo težko. V septembru je pa vendar prejel pismo. Steiner je pisal:

Dragi prijatelj!

Tako nam gre, tako! Nimamo pravega vodilnega glasu. Na trobento se ne da vse dobro napraviti. Večkrat se nam je zelo tožilo, včasih nas je tudi trgalo. V Teichavo pa ne pridemo več, ker nam je za čast in zaradi gospoda doktorja. Tebe bi radi zopet videli. Prav radi te imamo, ker si visoka številka v našem kvartetu. Če se nam zopet pridružiš, boš lahko kapelnik. Meni ni za vse več nič. Pohlu tudi! On govori skoro samo še nemški. Saj nima nič od tega. Najbolje gre Schulzeju, ker rad teka. Toda mi ga komaj dohajamo. Ljubi Robert, ker ne moremo priti v Teichavo in tudi čisto blizu ne, bi te radi vendar še videli. V nedeljo teden bomo v gozdni gostilni pri Gliesswitzu. Do tja nimaš tako daleč, samo nekaj malega z železnico. Pridi vendar! Če bi hotel biti tako dober, da bi vzel tudi rog in šel zopet z nami, bi nas veselilo. Potem se lahko posvetujemo, kdo bo kapelnik, ti ali jaz. Pridi pričakujemo te. Vsi te srčno pozdravljamo in poljubljamo. Tvoj stari zvesti načelnik

Steiner, podčastnik v p.

Zelo se je razveselil Robert, ko je prejel to pismo. To ga bo rešilo, to oprostilo. Tisti dan je bil vesel. Imel je upanje, imel

variše z godali pred gostilno. Steiner da znamenje in prišlec zadoni nasproti:

»Pozdravljen, dobro došel, prijatelj zvesti naš!«

Steiner je večkrat prenehal z basom in se silno usekaval, slednjič pa vrže tubo v zeleno travo, steče proti Robertu in ga objame, drugi pa za njim.

* * *

Svetlo sije prijazno jesensko solnce v nizko pivsko sobo v gozdu, v kateri sede z veselimi obrazi štirje godci okrog mize. Steiner drži Roberta za desno, Schulze pa za levo roko, Pohl, ki mu sedi nasproti, se pa s saškoitalijanskim obrazom zadovoljno spakuje.

»Ti nisi več popolnoma proti temu, da bi šel zopet z nami?« vpraša Steiner.

»Ne! Hotel sem pa prej z Vami govoriti. Morate mi dati še nekaj časa za premislek.«

»Čas za premislek je vedno premisleka vreden,« pravi Steiner. »Tisti nima mnogo veselja. Toda damo časa za premislek. V štirih tednih zopet pridemo tod mimo, recimo natanko danes štiri tedne. Potem nam boš povedal, kako si se odločil, če prineseš s seboj rog. Zelo sem se prestrašil, ko sem te videl, da prihajaš praznih rok.«

»To anche! Ma tu sei un camerado molto bravo! Če bi namreč ti zopet z nami hodil, bil zopet mnogo rajši govoril malo slikano.«

»Ali nisi — nisi nič slišal o moji cerkovnikovi hčeri?« vprašuje Schulze, pek.

»Omožila se je,« odgovori Robert, »z dimnikarskim pomočnikom.«

»Omožila!«

Pekove oči se lesketajo v divji žalosti. »Omožila! S takim umazancem! Zenske so res hudobne!«

»Jaz pa po svoji vdovi rajši sploh nič ne vprašam,« pravi Steiner, a pri srcu mu je tesno.

»Je tudi bolje.«

»Kaj se pravi, je tudi bolje! To pa moram zvedeti, tega ne morem kar tako požreti.«

Robert mu nekaj pove, kar je Steinerja zelo užalostilo in mu vzelo zopet vse veselje, da bi se vrnil v Teichavo, ki se mu je nekoliko zbudilo, ko je slišal, da je odšla gospodična Ivanka.

»La donna è mobile,« pravi Pohl, »jaz sem se od svoje izvoljenke sam od sebe prav nežno brcu poslovil, da se mi ni treba zdaj jeziti. Če bi se bil vedno jezil na svoje odpadle ljubice, bi bil že davno mrtev. To bi bilo res preveč naporno! Vam bom pa kaj o Italiji povedal.«

Vsi so to nejevoljno odklonili.

»In kako je tebi, Robert? Ali si popolnoma zadovoljen in srečen v Teichavi?« Robert gleda skozi okno na vrtiček, ki ga obseva solnce. Astre rastejo zunaj, debele, pisane georgine in solnčne rože.

Miška koraka po vrtu in ogleduje tako žareč cvet, ki se težko sklanja k zemlji, in ve: pozimi bo ležal na tleh. Potem se na bo več svetil, dal bo pa sočnatno zrno. Sveti, rumeno solnce, sveti, ti prinašaš blagoslov! Miška si še malo ogreje kožušček, potem pa zleze v podzemsko hišico.

Socialni vestnik.

s Delovni program kongresa srednjih slojev v Bernu. V Bernu zboruje, kakor smo že poročali, od 1. do 4. t. m. liga organizacij srednjih slojev. Na kongresu, čegar drugi del se bo vršil v Interlakenu, bodo obravnavali: 1. vprašanja splošne narave; sem spada propaganda za srednji sloj in njega vprašanje; študij tega problema na vseučilišnih in višjih šolah, zlasti kreditno vprašanje in kreditna organizacija srednjega sloja; stanovanjsko vprašanje. — 2. Specialna vprašanja: a) Rokodelstvo: pospeševanje poklicne marljivosti in kvalitete dela v obrti; reforma submisijonstva; srednji sloji in velesejmi ter razstave (ni izključeno, da se bo razpravljalo tudi o vprašanju nočnega dela v pekarski obrti). b) Trgovina: Enotna rabatacija, skupna nabava blaga; pouk za kupce; nepoštena konkurenca; krošnjarstvo; (eventuelno: bolniško in prometno zavarovanje srednjega sloja); c) kmetijstvo: kmetijska organizacija in kmetijsko združništvo; stališče kmetijstva napram ostalim pridobitnim skupinam. d) Ostali pripadniki srednjih slojev: Zaščita naslova za imejtelje akademskih stopenj;

sredstva za pospešitev rentabilnosti in boljše zaslužke za duševno delo. Poleg tega se bo razpravljalo o problemu obubožanja srednjih slojev, njih pomenu za narodno gospodarstvo itd.

Narodno gledališče.

Dve predstavi v Narodnem gledališču v Ljubljani. O priliki bližnjih dveh kongresov, ki se vršita v Ljubljani, bodeta v Narodnem gledališču dve predstavi in sicer se vprizori povodom kongresa vselovanske agrarne omladine v petek dne 5. septembra v opernem gledališču opera »Gorenjski slavček«. V soboto dne 6. septembra pa vprizori stolna dijaška kongregacija na čast udeležencev prvega slovenskega marijanskega kongresa Šekspirjevo žaloigro »Macbeth«. Vstopnice za obe te dve predstavi so od danes naprej v predprodaji pri dnevni blagajni v opernem gledališču.

Orlovski vestnik.

Procesije ob priliki Marijanskega kongresa se udeležijo v kroju člani odsekov šempeterske, ježanske in dvorske srenje

ter odseki št. Vid I. in II. ter Dravljje. Zbirališče ob 1. uri popoldne na Valvazorjevem trgu. Okrožni predsednik.

Šolski vestnik.

Dekliška šola pri uršulinkah v Mekinjah pri Kamniku. Na osnovni šoli je vpisovanje 7. sept., sv. maša 9. sept., redni pouk se prične 10. septembra. Gojenke osnovne šole naj bodo 9. sept. v zavodu. Na meščanski šoli je vpisovanje 13. septembra, sv. maša 14. sept., redni pouk se prične 15. sept. Gojenke mešč. šole naj bodo 14. sept. v zavodu.

Meščanska šola na Jesenicah. Vpisovanje se bo vršilo 10. t. m. Ponavljalni in drugi izpiti bodo 10., 11. in 12. t. m. V soboto 13. t. m. bo ob 8. uri na Savi skupna šolska maša. Redni pouk se prične 15. t. m. Ravnateljstvo.

Dijaški vestnik.

d Podružnica SDZ z ribniški okraj priredi v soboto dne 6. t. m. ob 8. uri in v nedeljo dne 7. t. m. ob 3. uri popoldne ob priliki petnajstletnice njene ustanovitve dramsko predstavbo »Dom« in vabi občinstvo k obilni udeležbi.

Naznanila.

Stolna prosveta ima danes v sredo zvečer ob 8. uri v Jugoslovanski tiskarni sejo. — Predsednik.

Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. Pevci in pevke se priglajajo za pričenjajoče se poslovno leto še danes 3. t. m. ob 18. uri v sobi št. 6 poslopja Glasbene Matice, Vegova ulica št. 7. Kakor že objavljeno, morajo novi pevci izkazati primerno teoretično izobrazbo, glasovno pa se bodo preskusili. Vaje bodo letos bržkone vedno ob 8. uri zvečer. Dne 10. t. mes. ob 8. uri zvečer se bo vršil sestanek vsega zbora v pevski dvorani, da se vse podrobnosti razgovorimo. — Odbor.

KOLESARSKA DIRKA TEZNO PRI MARIBORU

7. IN 8. SEPTEMBRA 1924

Verzirana PRODAJALKA

se išče za damsko konfekcijo. Sprejme se tudi **BLAGAJNICA**. Lastnoročno pisane ponudbe s prepisi spričeval je predložiti osebnostno tvrdki »ELITE«, konfekcijska trgovina v Ljubljani, Prešernova ulica št. 9. 5237

Franc Erjavec

»pri zlati lopati«
trgovina z železnino
Ljubljana, Valvazorjev trg 7
(prej Hamerschmidt)
prilaga svoje bogate zalogo raznovrstne železnine ter tudi prvovrstni dalmatinski »Portland cement« po niski ceni.

TRBOVELJSKI PREMOG in DRVA

dobavlja Družba »ILIRIJA«, Kralja Petra trg 8 - Plaćilo tudi na obroke. Tel. št. 220.

Najnovejša iznajdba!

Brez kvarjenja blaga kemično snajenje in vsakovrstno barvanje
ANTON BOC
Ljubljana, Selenburgova ul. 6/1
Gl'noe-Vi 46.

UČENEC

zdrav, dobro vzgojen, s potrebno šolsko izobrazbo, se sprejme v trgovino mešane stroke pri I. N. PETERŠIČ v PTUJU. Hrana in stanovanje v hiši. 5116

Dijaka nižjih razredov

SPREJMEM na hrano in stanovanje; soba je lepo svetla in zračna, z električno razsvetljavo. Naslov v upravi pod št. 5220.

Izučen v MLINU in ZAGI

vzamem v najem oboje ali posamezno na polovico ali po dogovoru takoj ali pozneje, najraje kje na Dolenjskem. — Naslov pove uprava lista pod št. 5229.

Kovine BAKER, MED, PAKFONG, ROTGUSS, mehki SVINEC, ODPADKE kupujemo po najvišjih cenah. Po robo pošljemo. - »BUTONIA«, Zagreb, Horvačanska cesta 29, telefon 2261. 5208

KNJIGOVODKINJA

z najboljšimi, dolgoletnimi spričevali ISČE SLUŽBE v Ljubljani ali okolici. Cenj. ponudbe na upravo lista pod »STAREJŠA MOČ«. 5190

Lepo, brezplačno stanovanje...

.....

Za glashene šole in učiteljišča!

Kompl. garniture, sestoječe iz: vijoline, loka,

vreče, opirala, kolofonije, Fix-a piščalke, Kordola od 250—300 Din; z etuijem od 350—2500 Din ima v zalogi in pošilja po povzetju

Modic MINKA, Kopitarjeva ulica 1 (nasproti Jugoslov. tiskarne). Priznana najcenejša trgovina za glasb. potrebščine. 5238

Motorno kolo

PRODAM, najmodernejši tip, skoraj popolnoma novo, 3 HP, s tremi prestavi, prosti tek, ter spojalo (Lamellen-Kupplung). Cena 20 tisoč dinarjev. — Naslov pove uprava lista pod št. 5244.

P. n.
šivilje gospodinjic

opozarjamo, da so zopet dopeli najboljši šivalni stroji in kolesa

„GRITZNER“

v vseh OPREMAH

za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam vseh vrst čevljarski stroji „Adler“ kakor: cilindri, levoročni in krojaški.

Pouk v **vezanju ter krpanju perila in nogavic** (šolanje) brezplačno **edno** le pri: **Jos. Petelinc**, Ljubljana blizu Prešernovega spomenika ob vodi. Popravila sprejemamo.

Na vagone razpošilja

namizna JABOLKA

kakor tudi jabolka za prešanje KMETIJSKO KONSUMNO DRUŠTVO V ŠMARJE p. Jelšah.

Na zahtevo

Vam stavimo brezplačno proračun za črtanje in vezavo poslovnih knjig po navodilu.

Knjigovoznica K.T.D. v Ljubljani
Kopitarjeva ulica 6. II.

Železna OTROŠKA POSTELJICA, rujava, z mrežo, ceno naprodaj. Istotam KOŠARA za polivanje. — Stari trg št. 17, I. nadstr., desno. 5245

ŠIVALNI STROJ, STENSKO URO, veliko SLIKO in več ženske OBLEKE prodam. — KIKELJ, Ljubljana, Krakovski nasip št. 10. 5247

Športni družinski BREK in KOČIJA naprodaj. Naslov v upravi lista pod št. 5248.

ŽENITNA PONUDBA.

Zenska, srednjih let, priprosta, se želi seznaniti v svrhu možitve s samostojnostjo gospodom od 40—50 let. Ponudbe na upravo lista pod šifro »SREČA«. 5241

OTROŠKO POSTELJICO

rabljeno, prodam. — Naslov v upravi lista pod št. 5242.

Kuharico

za malo obipe, telj 2 oseb, ki se dobro razume na samostojno meščan. kuhinjo, kakor tudi vse ostalo gospodinjstvo in je voljna razen velikega perila opravljati vse hišne posle, išče samostojen gospod. Biti mora poštena, zanesljiva in snažna. Ponudbe z označbo plače na naslov S. MALJKOVIČ, trgovec — Novska v Slavoniji. 5235

Dobro plačano trajno mesto

korespondentinje

ki je izurjena vsestranski v nemški stenografiji ter stroje-pisju ter poleg znanja hrvaščine popolno obvladuje nemški jezik. Vstop čimprej. Popolna oskrba v hiši. — Ponudbe z navedbo plače, prepisi spričeval, če le možno s sliko, priporočeno na lekarnja FELLER — Zagreb, Jurjevska 31 A. 5207

Adolf Mlinar

pleskar, sobo- in črkoslikar, Selo št. 30 pri Ljubljani, se priporoča cenj. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela. 4956 Cene nizke!

Veletrgovci dežel. pridelkov

naj vprašajo za naslov, kdo lahko dobavi v veliki množini KROMPIR, JABOLKA in SUHE GOBE v upravi lista pod št. 5113.

Inserati v »Slovincu« imajo poln uspeh. — Inserirajte v njem!

Meblovana SOBA

s posebnim vhom, se išče za takoj. — Ponudbe pod šifro »SOBA« št. 5257 na upravnishstvo »Slovenca«.

Prodaja se:

MOTOR na sesalni plin, 6 KS, München Sendling, za 30.000 Din. — BENCIN MOTOR, 6 KS, Deutz »Otto«, za 10.000 Din. — Tehnična pisarna, Gorupova 17. 5240

Dr. Jul. DEREANI

okr. zdravnik v Kamniku,

se je vrnil in ZOPET REDNO ORDINIRA.

Lesni trgovci!

Želim pristopiti k lesnemu podjetju kot družabnik z DIN 250.000. — Ponudbe pod »Uspeh zagotovljen 5179« na upravo.

Zahvala.

Povodom smrti našega nadvse ljubljene soproga, očeta, sina, brata, strica in svaka, gospoda

Alojzija Accetto

izrekamo tem potom našo najsrčnejšo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec za izkazano nam sočutje in za mnogobrojno spremstvo na njegovi zadnji poti. — Posebno zahvalo pa izrekamo slavni komandi Drav. div. oblasti za naklonjeno vojaško godbo in častno spremstvo kakor tudi vsem darovalcem krasnih ven-cov in cvetja.

Žalujoci ostali.

Potrjim srcem naznanjamo, da je naš ljubljeni, dobri oče ozir. stari oče, gospod

Andrej Pöschl

nadsprevodnik j. ž. v p.

danes ob pol 12. uri dopoldne previden s sv. zakramenti v 90. letu starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika se vrši v četrtek ob pol 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Sv. Petra cesta št. 58, na pokopališče k Sv. Križu. Priporočamo ga v molitev.

Ljubljana, dne 2. septembra 1924.

ŽALUJOČI OSTALI.

Modistka Horvat STARI TRG

prodaja bele klobuke od 150 do 200 Din, dvobarvne po 170 Din, enobarvne po 140 Din, različne baržunaste in druge novosti po najnižjih cenah. Zalni klobuki v zalogi.

Ledenica

zidana ali ameriška, da led v resnici drži, Vam napravi načrte ter isto izvršuje — specialna tvrdka —

Franc Pust

tes. mojster, Ljubljana, kakor tudi ostrejša do 40 m v svetlobi brez podpor. — Zahtevajte načrte! 4869

Trgovski VAJENEC,

ki ima 2 gimn. razr., je izobrazben in tudi že nekoliko izučen v trgovini, želi nastopiti mesto s 15. sept. Rad bi, ako je mogoče, šel v kakšno veliko trgovino, ki se nahaja v Ljubljani, Zagrebu, Ptuj ali Mariboru. Naslov v upravi lista pod št. 5243.

PERJE

kemično čiščeno, za pernice in blazine, kg Din 60.—, Belo gosje perje, skubljeno, kg Din 200.—, prima beli puh, kg Din 400.—, razpošilja po povzetju

Josip Brozović

ZAGREB, Boškovičeva ulica št. 18. Lastna tvornica perja

Povečavanje slik

Po vsaki poslani fotografiji v najmojdernejši in umetniški izpeljavi. Izvršilev slik v tuču, sepiji, koloritu, akvarelu in olju.

V vsaki zaželeni veličini.

Izvršitev dopisnih kart v bakrotisku in bromsilbru (originalne fotografije). Zahtevajte cenike in obračajte se na jedini zavod v državi.

Umjetničko nakladni zavod

Jos. Čaklovič, Zagreb
Meduličeva ulica 12.

Ugoden nakup!

Mizarski STROJI in ORODJE — in sicer:

1 SKOBELNIK 70 cm (Dichtenhobelmash.), 1 PO-RAVNALNIK (Abichtmash.), 1 FREZA (Fräsmaschine), 1 KROŽNA ZAGA z želez. stojalom, 1 VRTALNI STROJ (Langlochbohrmasch.), 1 AVT. BRUSILNI STROJ za 70 cm dolžine, 1 BENCIN-MOTOR 8 HP in 1 BENCIN MOTOR 3 HP, 1 parna vodna SESALKA (Wasserdampfpumpe), 10 SKOBELNIKOV (Hobelbänke) s pripadajočim orodjem. — Stroji so novi, najboljši inozemske tvrdke, ter so vsled opustitve obrta za nizko ceno NAPRODAJ. — Ogledajo se lahko v obratu pri IG. TOPLAK, strojno mizarstvo, CELJE, Breg 14.

Trgovci MANUFAKTURNEGA blaga obračajte pozornost na veletrgovino manufakturnega blaga

VILIM PICK

podružnica MARIBOR, Aleksandrova 26, središnica Zagreb, Duga ul. 6. - Telef. 334. kjer se morete osebno prepričati o najnižjih cenah in vrlo sohidni postrežbi. NA DEBELO! NA DEBELO!

Prva žebljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamnigorici

Pisma: Žebljarska zadruga, Kropa (Slovenija)

Brzjavke: Zadruga Kropa

Telefon interurban: Podnart 2

Žebli za normalne in ozkotirne železnice — Žebli za ladje, črni ali pocinkani — Žebli za zgradbe, les itd. — Žebli za čevlje — Spojke za oare in prage — Spojke za ladje in splave — Železne brane — Kljake za podobe, zid, cevi, žlebove itd. — Vijaki z maticami — Podložne pločice — Matice — Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločevino, kolesa itd. — Vijačni čepi — Verige

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje — Ilustrovani ceniki na razpolago